

Шумарски Лист

ИЗДАЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО ШУМАРСКО УДРУЖЕЊЕ

Уређује редакциони одбор. — Главни и одговорни уредник:
проф. др. Александар Угреновић

Бр. 8. и 9.   Загреб, 1. августа 1926.   Год. 50.

Садржај:

Petračić: Pomladjivanje naših hrastovih šuma je u opasnosti. —
Simunović: Економско и финансијско стање Петроварадинске
Имовне Општине. — Begović: Екскурзија студената šumara
zagrebačkog Univerziteta kroz Liku i Primorje. — Jugosloven-
sko tržište drveta. — Практично шумарство. — Literatura. —
Југословенско Шумарско Удружење. — Vijesti. — Личне ви-
јести. — Oglasi.

№. 8 et 9

Revue Forestière

50 Année

Pour les affaires forestières, de l'industrie et du commerce des bois.
Rédigée par le Comité de Rédaction.

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović

Edition de l'Union Forestière Iougoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb,
Iougoslavie. — Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour
l'étranger Din. 120 par an. — Résumés en langue française.

Sommaire:

Petračić: Le reboisement de nos chênaies est en danger. — Simunović: Commu-
nauté des bienfonds. — Begović: Excursion finale.

Шумарски Лист

излази сваког првог у месецу на 3—5 тисканих арака.

Чланови редовни Ј. Ш. У. добивају га бесплатно након подмирења чланског год. доприноса од 50 Дин.

Чланови помагачи а) категорије плаћају годишње 25 Дин.

б) " " " " 100 Дин.

Чланови утемељитељи и добротвори добивају га након једнократног доприноса од 500 одн. 3000 Дин.

Претплата се шаље за чланове из Словеније на подружницу Ј. Ш. У. у Љубљани на чек. бр. 11.054 или по поштој наказници, за све остале пак на чек. Ј. Ш. У. 34.293 или на адресу благајника: Загреб, Вукотиновићева улица 2,

Уредништво и управа налазе се у Шумарском дому Загреб Вукотиновићева ул. 2. Телефон 6—60.

За огласе плаћа се:

За сталне огласе (insertate) као и за дражбене огласе:

$\frac{1}{4}$ страна 500 (петстотина) Д $\frac{1}{4}$ стране 175 (стоседамдесетпет)

$\frac{1}{2}$ стране 300 (трестотине) Д $\frac{1}{8}$ стране 90 (деведесет) Д

Код трократног оглашавања даје се 15%, код шестократног 30% и код дванаестократног 50% попушта.

Сакупљачи огласа добивају награду.

Господи сарадницима.

Да би се уређивање Шумарског Листа могло провести што лакше и брже, управљамо ову молбу господи Сарадницима.

Чланци: нека обрађују што савременије теме, у првом реду практична питања. Теоријски радови добро су нам дошли. За превод треба прибавити дозволу аутора.

Биљешке: добро су нам дошле о свим важнијим питањима и догађајима, који су у вези са шумарством.

Рукописи: нека код чланака обухватају отприлике осам до дванаест штампаних страница или мултиплум тога броја. Нека су по могућности писани машином или читљиво руком. Писати треба само на непарним страницама. Са десне ивице сваке странице треба оставити празан простор од три прста ширине. Реченице треба да су кратке и јасне. Избор дијалекта и писма препуштен је писцу. Рукописи се штампају оним дијалектом и писмом, којим су написани, уколико аутор изрично не тражи промјену.

Слике: у првом реду добри позитиви на мат (не сјајном) и глатком (не храпавом) папиру — нека не буду улијепљени у текст већ засебно. Ако си шаљу негативи, треба их запаковати у чврсте кутије.

Цртежи: нека буду изведени искључиво тушем (никако не тинтом) на бијелом (не жутом) писаћем папиру. Мјерило на картама треба означити само оловком.

Хонорари: за оригиналне чланке 20 Д, за преводе 12:50 Д по штампаној страници.

Сепаратни отисци: Морају се засебно наручити. Трошак сноси писац Уредништво.

Prof. dr. A. Petračić [Zagreb]:

Pomladjivanje naših hrastovih šuma je u opasnosti.

Vrlo su velike površine hrastovih (*Quercus pedunculata*) šuma, koje su zadnjih godina djelomice ili posvema uništene od zajedničkog djelovanja pepelnice i gusjenica.

Neki šumoposjednici, kao n. pr. II. banska imovna općina, lišeni su većeg dijela svojih hrastovih šuma, a ostali posjednici trpe također manju ili veću štetu.

Namiče nam se pitanje, što će biti s površinama, na kojima su se stabla osušila.

Dali će te površine biti opet pošumljene, ili će biti pretvorene u drugu vrst težadbe? To je vrlo važno pitanje, i to ne samo za pojedine šumoposjednike, nego i naše narodno-gospodarsko stanje uopće. Svakako se to pitanje mora uzeti odmah u pretres kod mjerodavnih faktora naše šumske uprave, i to iz slijedećih razloga.

Mnoge površine postradalih šuma dobivaju veću vlagu i to ili radi povišene izdan-vode ili radi gornje vode, jer uslijed sušenja hrastova nema na tim površinama dovoljno (ili ih uopće nema) stabala, koja crpe i troše tu vlagu. Tako nastaje mokro tlo sa kiselim humusom. Takove bi se površine imale pošumiti, čim se stabla u većoj mjeri počnu sušiti i to u glavnom sa hrastom, brijestom, jasenom, grabom i topolom, dok druge vrsti drveća dolaze u obzir u manjoj mjeri. Ne smije se dopustiti, da se takove površine prepuste prirodi, da ih ona pošumi, kao što su to neke površine u blizini stanice Lekenik, koje daju nemilu sliku za svakoga putnika, a kamo li ne za šumara. Ako se takove površine odmah ne pošume, vrlo ih je teško i vrlo skupo kašnje pošumiti. Naročito je teško pošumljenje sa hrastom, koji na takovim površinama jedva uspijeva. A ipak kod pošumljenja takovih površina dolazi bez dvojbe u obzir hrast, barem sa 50 posto smjese sa drugim vrstama drveća, i to iz jednostavnog razloga, jer je to najvrijednija vrsta našega šumkog drveća.

Nu odakle uzeti žir za ta pošumljenja?

Starih hrastovih šuma, koje češće rode žirom, nestaje brzo i mi ih danas imamo već vrlo malo, jer ih nemilosrdno sječemo uslijed zahtjeva raznih interesenata. No te šume imaju danas da izvršuju mnogo važniju

zadaću u državnom šumskom gospodarstvu, nego li je tek uporaba njihove drvene mase, a jedna od tih zadaća je obskrbljivanje trga žirom. Mladih, približno dozrelih šuma imademo malo, no te, jer su sklopljene, rode žirom slabo i rijetko, n. pr. potpun urod u petrinjskoj šumi Kotar nije bio od god. 1912., dakle već punih 13 godina.

Mi danas nemamo dovoljno žira od hrasta lužnjaka za svakogodišnje pošumljenje naših sječina, nastalih čistom sječom, i za pošumljenje sušenjem postradalih površina. To je činjenica, o kojoj treba da vode računa mjerodavni faktori, koji rukovode naše šumsko gospodarstvo. Velike površine osušenih i posječenih šuma ne mogu se danas pravovremeno valjano pošumiti, jer nema žira na tržištu. Da je tome tako, svjedoči činjenica, da neki šumoposjednici (i fakultetsko dobro Maksimir u Zagrebu) uzalud traže po nekoliko godina žir lužnjak, ne mogu ga kupiti niti od trgovaca, niti od većih šumoposjednika, jer ga ovi, — ukoliko žir urodi u njihovim šumama — i sami trebaju za pošumljenje svojih sječina, a eventualni ostatak kod boljeg uroda ne prodaje se (n. pr. kod imovnih općina) nego ostaje za žirovinu svinja.

Žira lužnjaka nema na tržištu, a ukoliko ga je zadnjih godina bilo (jamačno od kradje) nije mnogo vrijedio, jer je bio loš (20 posto valjanosti), te pomiješan sa žirom kitnjakom i cerom, a ipak vrlo skup, da je god. 1924. nabavljen iz Slavonije došao postavljeno na stanicu Sesvete Din. 3.30 po kilogramu.

Tako skupi žir jedva može šumoposjednik upotrijebiti za sadnju, a ta skupoća je posljedica pomanjkanja žira.

Dakle nestašica žira diktira nam danas u prvom redu, da na neko vrijeme prestanemo uopće sa sječom starih hrastovih šuma i to tako dugo, dok se posječene ili posušene površine, koje se imaju iznova pošumiti, zaista i ne pošume.

No uz nestašicu žira ima još drugih razloga, koji govore proti uobičajenoj goloj sječi starih hrastovih šuma uopće, a napose proti brzoj sječi na velikim površinama, kako se provode zadnjih godina (brodska i gradiška i. o., državni Prašnik, i t. d.), te umjetnom pošumljenju tih površina.

Evo nekih od tih razloga.

Uslijed katastrofalnih sušenja hrastovih šuma imaju danas šumoposjednici mnogo sušaca, koje ne mogu prodati iz jednostavnog razloga, jer se trgovcima nude na prodaju velike površine zdravih šuma. Priznajemo, da su suha i polusuha stabla mnogo manje podesna za trgovinu, nu mi vidimo, da se ipak i takova stabla izradjuju (Višnjički Bok), pa smo uvjereni, da bi naši šumoposjednici pravovremeno i bolje unovčili oboljela stabla, da se nije išlo na trg i sa zdravim šumama. Ovako šumopo-

sjednici oboljelih šuma imadu ne samo ogromne štete od osušenja šuma, nego i od toga, što se polusuha i suha stabla ne mogu pravovremeno iz šuma odstraniti, jer se ne mogu unovčiti.

Od takovog postupka ne trpe goleme štete samo šumoposjednici, nego i cijelo državno šumsko gospodarstvo uopće. U oboljelim stablima, koja neprodana ostaju u šumi po nekoliko godina, legu se milijuni sitnih kukaca, koji onda napadaju i zdrava stabla istih ili susjednih šuma i uništavaju ih.

Dakle briga za brzom izradom i uporabom oboljelih šuma, nalaže nam u drugom redu, da obustavimo veće sječe starih hrastovih šuma.

Daljnji razlog za obustavu goleme sječe starih hrastovih šuma su mjere, koje moramo poduzeti, da zaštitimo buduće mlade šume od ovakove katastrofe sušenja, kakovu imademo danas. Među te mjere spada na prvom mjestu ona, da kod osnivanja i pomladjivanja šuma uzgojimo, namjesto čistih hrastovih šuma, mješovite sastojine hrasta, brijesta, jasena, graba, a to ćemo najbolje postići prirodnim pomladjivanjem starih sastojina. Na nekim nižim mjestima imalo bi se to prirodno pomladjivanje voditi uz dugačko pomladno vrijeme, da se dobiju sastojine donekle raznodobne na manjim površinama, sa kojima bi se po potrebi moglo gospodariti i prebornim putem.

Naveli smo razloge, radi kojih držimo, da bi se godišnja sječa ono malo starih hrastovih šuma imala svesti n minimum. Težak grijeh pasti će na sve nas šumare, a naročito na odlučujuće faktore, ako ne uvidimo u pravo vrijeme, kakova odgovornost pada na nas pred potomstvom, ako će nam ono imati pravo doviknuti, da smo im ne samo potrošili njihove šume (jer od šuma ima svaka generacija pravo rabiti samo godišnji prirast, a ne smije trošiti temeljnu drvenu glavnicu) nego da im nismo ni pošumili one površine, koje smo posjekli. Uspješan rad naših šumara zadnjih 50 godina na polju čuvanja i uzgajanja šuma, neka nam dađe poticaj, da se i mi u njih ugledamo, da ostanemo šumari vrijedni toga imena.

Le reboisement de nos chênaies est en danger.

Fait remarquer l'auteur. Ce danger est causé par dépérisance du chêne, par pénurie de gland et par les coupes à blanc étoc.

Rédaction.

Инг. Живан Симуновић [Београд]:

Економско и финансијско стање Петроварадинске Имовне Општине.

Имовне су општине велико народно добро: имају око 620.000 кат. јутара.

Сегрегација Имов. Општина проведена је на темељу зак. од 8. јуна 1871. год.; а управа и господарење у њима води се на темељу закона од 15. јуна 1873, од 11. јула 1881, те на темељу Напутака А, Б. и Ц. закона од 6. јула 1881 године, дакле на темељу закона донетих пре 40 и више година.

Код доношења једнога закона одлучне су социјалне, економске и финансијске прилике оних, за које се закон доноси.

У време, када су поменути закони за Имовне Општине донети, биле су економске и социјалне прилике наших Крајишника таке, да су ови закони били савршени и потпуно одговарали сврси, у коју су донети.

Шума у то време било је у изобиљу, јер ради недостатних комуникација нису се шуме могле у већој мери експлоатисати.

Међутим, од времена доношења ових закона па до данас, знатно су се измениле економске и финансијске прилике Имовних Општина, као и социјалне и културне прилике наших Крајишника.

Особито је светски рат допринео много, да су се те прилике измениле. Наиме код некојих Имовних Општина пре рата било је за сечу презрелих састојина, које су без потребе за Имовну Општину, а због физичке старости, морале бити посечене.

Те су састојине продаване дражбом на велико, а од њихова утршка основана је т. зв. »непотрошна главница«, т. ј. заклада са вредносним папирима бивше Аустро-Угарске Монархије. Та заклада имала је сврху, да се у времену, кад нестане тих престарих састојина, камате од матице (главнице) употребе за покриће пореза и управе Имовне Општине, а евентуално и за набаву горивих дрва за правоужитнике.

Услед светскога рата те су закладе изгубиле скоро сву своју вредност, па је због тога за будућност поремећен цео програм, односно састављене господарске основе за шуме Имовне Општине изгубиле су своју вредност.

Надаље, од времена доношења закона за Имовне Општине па до данас, знатно су се измениле социјалне прилике наших Крајишника.

Образовани школом, а и стеченим искуством у светском рату, те осећајући у себи жељу за самосталним животом, почели су се у последње време поједини чланови крајишких задруга у већој мери делити од своје матичне задруге.

Међутим у смислу Напутка А. закона од 6. јула 1881. године, издељеници морају да деле дрвну компетенцију своје матичне задруге, што опет међу њима ствара незадовољство, па траже регистрацију катастра правоужитника.

Ревизијом катастра повећава се опет годишња припадност за правоужитнике на грађевном и горивом дрвету, а шуме је сваким даном све мање, јер ради све веће популације настаје све већа потреба за експлоатацијом земљишта, које се наравно крчењем одузима од шумског земљишта.

Размотримо ли све те и остале друге околности, долазимо до закључка, да је неминовно потребан нови закон за Крајишке Имовне Општине, који ће употпунити све недостатке садањих закона, којима су поједине установе силом прилика постале беспредметне. Потреба новог закона за Крајишке Имовне Општине третира се већ дуже времена у нашој шумарској литератури.

Колега г. инж. А. Перушић изнео је у 9., 10. и 11. броју Шумарског Листа од године 1925. лепе мисли и добре идеје о реорганизацији управе и господарења код Крајишких Имовних Општина.

Наше Југословенско Шумарско Удружење, замолило је неко је чланове, да му приопште своје мисли и напоре о новом закону за Имовне Општине.

Шефови Дирекција шума Имовних Општина, као и председници Имовних Општина, имали су у ту сврху два састанка, један у Новој Градишци, а други у Загребу.

Надамо се, да овај рад неће бити неуспешан.

Пошто се дакле сада ради о доношењу новог закона за Имовне Општине, доносим и ја овај приказ економског и финансијског стања Петроварадинске Имовне Општине са жељом, да аутори закона имају у виду и њезино економско и финансијско стање, па да унесу у нови закон такве установе, које ће бити од користи и Петроварадинској, а без сумње и другим Имовним Општинама.

Овим малим приказом држим да сам одужио свој дуг Петроварадинској И. О., код које сам провео као шумар скоро 22 године.

Код сегрегација државних шума на подручју 9. Петроварадинске Крајишке Пуковније између Државе и новоосноване Петроварадинске Имовне Општине добила је:

И. Држава:

27.409 кат. јут. у вредности од 20,254.691 златног форинта;

II. Петроварадинска Имовна Општина:

64.967 кат. јутара у вредности од 20,254.692 златна форинта.

Део, који је држави припао, јесте непрекидан комплекс шума престарих славонских храстика, у којима је експлоатација већ била започета; док је Имовној Општини од шума престарих славонских храстика, и то западно од Митровице, припало:

младих шума	3.095 кат. јут.
средње старих	403 кат. јут.
и старих славонских храстика	15.436 кат. јут.

Укупно	18.934 кат. јут.
--------	------------------

Чистине	2.177 кат. јут.
---------	-----------------

Неплодно	2.832 кат. јут.
----------	-----------------

Свега	23.943 кат. јут.
-------	------------------

са дрвном масом од 3,774.802 м³ у вредности од 12,249.859 златних форинти.

Остали део, који је добила Петроварадинска Имовна Општина, јесу бивше државне шуме источно од Митровице, и то:

младих шума	18.579 кат. јут.
-------------	------------------

средње старих	5.888 кат. јут.
---------------	-----------------

старих	8.507 кат. јут.
--------	-----------------

Укупно	32.974 кат. јут.
--------	------------------

Чистине	2.112 кат. јут.
---------	-----------------

Неплодно	5.937 кат. јут.
----------	-----------------

Свега	41.023 кат. јут.
-------	------------------

са дрвном масом од 3,000.146 м³ у вредности од 8,004.833. 92 златних форинти.

Шуме, сегрегацијом припале Петроварадинској Имовној Општини, простиру се у савској низини, почевши од места Јамене па до близу града Земуна.

Те шуме по самој својој нарави, по старости, обрасту и квалитету деле се у два подручја, од којих једно обухвата шуме западно

од Митровице, шуме босутске и моровићке шумарије, у површини од 22.936 кат. јутара; а друго шуме источно од Митровице, шуме кленачке, огарске, купинске и сурчинске шумарије у површини од 39.540 кат. јутара.

У првој групи налазе се престаре састојине, постале из семена, које су по својим димензијама и квалитету сличне осталим славонским шумама те врсте.

У другој групи шума налазе се састојине, постале већином избојем из пања, према томе и квалитативна њихова вредност сасвим је друга него код оних првих.

Део шума, који се налази западно од Митровице, назваћемо скраћено »шуме горњих шумарија«; а онај други део назваћемо »шуме доњих шумарија«.

Пошто се дакле шуме горњих и доњих шумарија битно разликују, сасвим је природно, да су се за сваки део шума морале саставити посебне господарске основе.

За шуме горњих шумарија састављена је господарска основа 1902. године.

Те су шуме раздељене у 13 господарских јединица. Тло је прнична иловача, и готово све су шуме поплави реке Саве извржене.

Врсте дрвета: храст лужњак помешан с брестом, јасеном, грабом и тополом.

Опходња је 140 година.

Тако велика опходња узета је из разлога, што храстова стабла у тим годинама могу постићи димензије у промеру од 80 цм., те су способна за светску трговину.

Код саставка господарске основе стање добних разреда било је следеће:

I.	добни разред	1— 20 година са	5.871 кат. јут.
II.	добни разред	21— 40 година са	2.952 кат. јут.
III.	добни разред	41— 60 година са	1.828 кат. јут.
IV.	добни разред	61— 80 година са	1.166 кат. јут.
V.	добни разред	81—100 година са	2 кат. јут.
VI.	добни разред	101—120 година са	— кат. јут.
VII.	добни разред	121—140 година са	— кат. јут.
VIII.	добни разред	140 и више год. са	8.626 кат. јут.

Укупно 20.445 кат. јут.

Чистине 800.99 кат. јут.

Неплодно 1.689.97 кат. јут.

Свега 22.936.06 кат. јут.

Као што се из добних разреда види, било је код саставка господарске основе младих и престарих састојина, докле средњо-добних састојина није било.

Састојине VIII. добног разреда јесу познати славонски хрстици, са добом око 200 година.

Пошто су те састојине VIII. добног разреда за сечу тако рећи презреле биле, нису се смеле сећи течајем времена, које би се установило по формули аустриске камералне таксе, већ су се морале пре посећи, па се у томе случају морало установити т. зв. »потрошно доба«.

То потрошно доба за старе састојине узето је 50 година, са исходиштем 1900. године. Краће потрошно доба није се смело узети из разлога, што након тога времена не би И. О. имала шта сећи, јер би најстарији добни разред од младих састојина био за сечу премлад.

Пошто се са овом господарском основом радило уопште само о сечи најстаријега добног разреда, то није за сваку господарску јединицу по начелима науке о уређењу шума састављена посебна општа дрвосечна основа до краја опходње, већ да би се ствар уједностручила и вођење сеча било што еластичније, састављене су две опште дрвосечне основе: једна за шуме босутске, а друга за шуме моровићке шумарије, и то само за потрошно доба, т. ј. до 1950. године.

Након потрошнога доба имале би се саставити нове опште дрвосечне основе, а евентуално према економским приликама и сасма нова господарска основа.

Код саставка господарске основе избројана су сва стабла VIII. добног разреда, те је установљено

да има хрстова	181.495 комада
иних	29.841 комада

Свега 211.336 комада.

Господарском основом предвиђено је, да састојине VIII. добног разреда имају бити објект велике продаје, и то тако, да се продаје грађевно дрво, а гориво дрво остаје за дознаку правоужитницима.

Сува и само за гориво способна стабла предвиђена су за дознаку правоужитницима.

Пошумљавање је предвиђено делом уметним начином, и то само у оним сечинама, где се може водити шумско-пољско господарство; и делом природним начином, оплодном сечом.

Истом основом израчуната је нормална и збиљна дрвна залиха.

Нормална дрвна залиха израчуната је по формули:

$$V_n = \frac{F \cdot z \cdot u}{2}$$

z = попречни сечиви прираст узет је са $= 2.57 \text{ м}^3$;

$$V_n = 20.445 \cdot 10 \times 2.57 \times 140 = 3,678.080 \text{ м}^3$$

према томе изнаша:

Збиљна дрвна залиха за добне разреде I—V. израчуната је помоћу средње дебеле свакога доброг разреда и попречног сечивог прираста: $z = 2.57 \text{ м}^3$, те изнаша:

$$1,223.368 \text{ м}^3;$$

збиљна дрвна залиха VIII. доброг разреда израчуната је из броја старих стабала, 211.336, и попречне кубатуре стабла, 7.80 куб. м, те изнаша: 1,648.410 куб. м, или:

$$V_w = 1,223,368 + 1,648.410 = 2,871.778 \text{ м}^3.$$

Испоредимо ли ове дрвне залихе, видимо, да је збиљна дрвна залиха мања од нормалне за **806.202 м³**.

Према томе у овим шумама не може бити ванредног прихода.

Према општој дрвосечној основи прелиминирано је за сечу:

У I. пер. (20 год.), 5.271 кат. јут. са 116.812 стабала, са 1,025.335 м³

У II. „ (20 год.), 2.277 „ „ „ 68.772 „ „ 592.308 м³

У III. „ (20 год.), 1.078 „ „ „ 25.752 „ „ 1,824.784 м³

Свега 8.626 кат. јут. са 211.336 стабала, са 1,824.784 м³

Из горњег се види, да се у I. периоду има сећи више од половине стабала, и то зато, што здравствено стање стабала није дозвољавало да могу остати за сечу у II., односно у III. периоду.

Пошто је у I. периоду предвиђено да се сече више, него што су потребе Имовне Општине, то је основом предвиђено, да се од утршка од велике продаје у првом периоду, и то у првом деценију 48.42%, а у другом деценију 19.62% остави као »ванредни приход« за т. зв. »непотрошну матицу«, која би концем I. периода имала изнашати око 5,000.000 златних круна.

Међутим, како је напред споменуто, ванредног прихода у овим шумама не може бити из разлога, јер је збиљна дрвна залиха мања од нормалне дрвне залихе, па се та уштеда има сматрати као претхват, а не као ванредни приход.

Са каматама од те главнице предвиђено је, да се годмире трошкови управе и пореза И. О. након сече свих стабала VIII. доброг разреда.

То би били у главноме принципи, по којима је састављена господарска основа за шуме горњих шумарија.

Шуме доњих шумарија простиру се у савској низини источно од Митровице па све до близу града Земуна, — осим једне господарске јединице Михаљевац, која се налази на обронку Фрушке Горе код места Чортановаца.

Површина тих шума изнаша:

Шумом обрасла површина	31.763 кат. јутра
Чистине	3.088 кат. јутра
Неплодно	4.689 кат. јутара
<hr/>	
Свега 39.540 кат. јутара.	

Од укупне површине тих шума извржено је око 13.000 кат. јутара поплави реке Саве.

Тло је већином дубока црнична иловача и за пољско господарство врло способна, у колико поплави није извржено.

По своме постанку знатан део ових шума постао је избојем из пања.

По старости су већином средњодобне састојине, са местице заосталим старим семењацима.

По врсти дрвета главна је састојина храст лужњак, и то или чиста или помешана са цером, границом, брестом, јасеном и другим.

У неким јединицама превлађује граб, а у јединици Михаљевац превлађује липа.

Ове се шуме по постанку, по старости и по квалитету много разликују од шума горњих шумарија, па је зато за њих године 1905. састављена господарска основа, која се битно разликује од основе за шуме горњих шумарија.

Шуме доњих шумарија раздељене су у 23 господарске јединице, од којих се у 18 јединица господари високом, а у 3 јединице ниским шумарењем, дочим за 2 господарствене јединице нису састављене господарске основе. Исходиште основа јест 1902. односно 1903. г.

Метода уређења јесте:

»Рашестарење на периодички једнаке површине.«

Познато је, да се ова метода уређења шума употребљавала најчешће у оним случајевима, када се хоће брзо за неку шуму »да састави господарска основа. Тај случај био је код Петроварадинске Имовне Општине код саставка господарске основе за шуме доњих шумарија.

Наиме, да се састави господарска основа према установама, које прописује Напутак Б. закона од 6. јула 1881. год., морала би се провести детаљна измера шума, излучење и процена састојина, за који би посао требало доста времена.

Међутим да се тај посао обави, времена није било, а било је опет крајње време, да се за шуме доњих шумарија састави господарска основа.

Зато је изабрана ова метода уређења шума, јер код исте потребно је тачно познавање површине — што се може из грунтовних књига установити — и старост састојине; па код приближно једнакога бонитета, као што је овде случај, поједини периоди достирају се једнаким површинама.

Опходња за високе шуме доњих шумарија узета је са 140, 120 и 100 година, са прелазном опходњом од 20, 30, 60, 80 и 100 година; за ниске шуме узета је опходња 30 и 40 година.

Прелазна опходња узета је из разлога, јер: или су састојине израсле из пања, а треба их претворити у високу шуму; или су састојине девастиране, кржљаве, те не дају никакав прираст, па се са сечом не може чекати до краја опходње; или су састојине лепе али средњодобне, па је сеча истих у прва два периода морала изостати.

Према опходњи и прелазној опходњи подељене су господарске јединице шума доњих шумарија како следи:

I. Једна господарска јединица са опходњом од 140 година и прелазном опходњом од 20 година;

II. Две господарске јединице са опходњом од 140 година и прелазном опходњом од 60 година;

III. Једна господарска јединица са опходњом од 140 година и прелазном опходњом од 80 година;

IV. Три господарске јединице са опходњом од 140 година;

V. Две господарске јединице са опходњом од 140 година и прелазном опходњом од 100 година с тиме, да у прва два периода нема сече;

VI. Пет господарских јединица са опходњом од 120 година;

VII. Једна господарска јединица са опходњом од 100 година и прелазном опходњом од 80 година;

VIII. Једна господарска јединица са опходњом од 100 година и са прелазном опходњом од 30 година;

IX. Једна господарска јединица са опходњом од 100 година;

X. Две господарске јединице са опходњом од 30 година;

XI. Једна господарска јединица са опходњом од 40 година;

XII. Једна господарска јединица без установљене опходње, а са прелазном опходњом од 40 година;

XIII. Две господарске јединице без састављене господарске основе;

За ове господарске јединице није састављена господарска основа из разлога, јер је у једној био заступан само I. добни разред, а у другој опет има врло много енклавираног туђег поседа, па се чекало на provedбу комасације.

Стање година разреда састојина код свих господарских јединица, означених под I. до XIII. изгледа овако:

I. добни разред	7.206 кат. јут.
II. добни разред	2.917 кат. јут.
III. добни разред	4.333 кат. јут.
IV. добни разред	11.855 кат. јут.
V. добни разред	4.483 кат. јут.
VI. добни разред	621 кат. јут.
VII. добни разред	309 кат. јут.
Свега обрасле површине	31.724 кат. јут.
Чистина „ „	3.088 кат. јут.
Неплодног земљишта	4.689 кат. јут.

Код господарских јединица под текућим бројем IV., VI., VII. и IX. шумом обрасла површина изнаша укупно 20.491 кат. јутра; докле општим дрвосечним основама за исте јединице течајем опходње за сечу исказана површина изнаша 24.549 кат. јутара, — дакле више се сече 4.057 кат. јутара.

Та је разлика настала услед тога, што је код дотирања периода употребљена т. зв. двострука диспозиција, т. ј. некоје површине исказане су за сечу и у првом и у задњем периоду

То би били у главном принципи, по којима је састављена господарска основа за шуме доњих шумарија.

Обе ове господарске основе за шуме горњих и доњих шумарија јесу у савезу, и једна другу допуњује.

Тако након сече старих храстика у шумама горњих шумарија настаје једно раздобље од 30 година, када према опходњи од 140 година не би имали у тим шумама главног сечивог прихода.

Господарском основом за шуме горњих шумарија предвиђено је у то време набавити проредом гориво дрво за правоужитнике, и евентуално главним сечивим приходима од које јединице,

чија стабла не би могла бити објект велике продаје; а таквих ће према данашњем стању састојина бити, па би се у томе случају за те јединице имала скратити опходња.

За покриће трошкова управе, пореза, пошумљавања и т. д. предвиђени су за то време господарском основном за шуме горњих шумарија камате од »непотрошне главнице«.

Да би у то време И. О. ипак имала храстових стабала, способних за велику продају, предвиђено је господарском основном за шуме доњих шумарија, да се у ту сврху оставе две господарске јединице (текући број V.).

Осим тога предвиђено је осподарском основном за шуме доњих шумарија у десет господарских јединица шумско-пољско господарство, које би И. О. доносило око 20.000 злагних круна годишњега прихода.

Према установама Нап. А. закона од 6. јула 1881. године обвезана је И. О. да даје својим правоужитницима грађевно и гориво дрво, и то бесплатно, ако то дозвољавају економске и финансијске прилике И. О., а у противном случају уз плаћање извесне шумске таксе.

Давати правоужитницима скупочену храстовину за кровну грађу за куће и штале, није са економскога становишта пробитачно, па зато Петроварадинска И. О. у место грађе у нарави за споменуте грађевне објекте даје својим правоужитницима релутум у новцу.

Да би правоужитници ипак легалним путем могли набавити храстову грађу за своју кућну потребу, продаје И. О. својим правоужитницима сваке године, и то у шумама горњих шумарија храстову грађу од сушаца, а у шумама доњих шумарија храстову грађу од стабала тањих димензија уз цену по ценику; па када правоужитници од те грађе саграде хамбаре и чардаке, добијају за исте објекте од И. О. релутум у новцу.

Петроварадинска И. О. даје својим правоужитницима бесплатно гориво дрво; за правоужитничке грађевне објекте релутум у новцу; па осим тога мора И. О. из својих шума намаћи новчана средства за управу, порез, пошумљавање и т. д.

Прибавити новац продајом грађевног дрвета, које долази на продају у светској трговини дрва, може се само из шума са високим шумарењем, па зато је код саставка господарских основа скоро у свима господарским јединицама заведено високо шумарење.

Код саставка господарских основа изнашала је потреба И. О. на горивом дрвету 72.000 м³.

Господарском основном предвиђено је, да се та потреба може набавити у I. периоду из шума И. О.; у II. периоду и у првом деценију III. периода предвиђено је, да се та потреба може подмити нешто од шума И. О. и то главним сечивим приходом, а нешто опет купом; након тога времена, т. ј. после 1950. године, предвиђено је, да се горива дрва набаве нешто из шума И. О., а нешто купом, докле да се трошкови управе и пореза Имовне Општине подмире каматама од »непотрошне главнице«.

Сада да видимо, јесу ли се и колико у овим основама постављена начела течајем првога периода у дело привела, и колико се течајем првога периода повисила потреба на горивом дрвету.

У шумама горњих шумарија посечено је течајем првога периода (20 година) 109.850 старих храстових и иних стабала, са 348.463 м³ грађе и 400.319 м³ горива; или годишње: грађе 17.423 м³, горива 20.000 м³.

Од процењенога горива 20.000 м³ 75% способно за дознаку горива правоужитницима изнаша 15.000 м³ годишње.

Остатак од 25% или 5000 м³ отпада на гуле и иверје.

Новчана уштеда или »непотрошна главница« након првога периода изнашала је свега 8,151.389.98 круна.

У шумама доњих шумарија посечено је течајем првога периода:

Грађе	90.362 м ³
Горива, које припада грађи	135.543 »
Самога горива	1,082.147 «
Или самога горива годишње	54.107 «

Збројив годишњи приход на горивом дрвету у шумама горњих и доњих шумарија, видимо да иста изнаша:

$$15.000 \text{ м}^3 + 54.107 \text{ м}^3 = 69.107 \text{ м}^3.$$

Напред смо споменули, да је за време саставка осподарских основа потреба на горивом дрвету за правоужитнике Имовне Општине изнашала: 72.000 м³.

Испоредимо ли приход и потребу на горивом дрвету, показује се диференција од 3.000 м³ годишње, које је И. О. морала купом набавити.

Услед ревизије катастра правоужитника године 1909. повишена је потреба на горивом дрвету за правоужитнике од 72.000 м³

на 85.000 м³; но и та је диференција на горивом дрвету течајем првога периода купом подмиривана. Пошто се цена славонској хрстовини течајем првога периода знатно повисила, тако да је након подмирења 48.42% односно 19.61% за »непотрошину главницу«, и након подмирења осталих потреба И. О., још престајало вишка од утршка велике продаје: то су за тај вишак течајем првога периода купована горива дрва, чиме се уштедило са сечом у шумама доњих шумарија тако, да је крајем прошлога периода у овим шумама било уштеде на површини и дрвној маси.

Досада смо приказали потребу на горивом дрвету за правоужитнике, и колико је течајем првога периода посечено у шумама И. О.

Сада имамо да прикажемо потребу и приход на горивом и грађев. дрвету за правоужитнике и приход на грађевном дрвету за велику продају, како је то предвиђено господарском основом у 2., 3., 4., 5., 6. и 7. периоду.

Услед изједначења правоужитничке припадности на горивом дрвету изнаша потреба на горивом дрвету за правоужитнике 90.000 м³ годишње, па ћемо узети да та потреба остаје константна до краја 7. периода.

Шуме горњих шумарија за 2. период имају следеће добне разреде и површине:

I.	добни разред	1— 20 год. са површ.	од 4.459 кат	јут.
II.	добни разред	21— 40 год. са површ.	од 5.307 » »	
III.	добни разред	41— 60 год. са површ.	од 3.288 » »	
IV.	добни разред	61— 80 год. са површ.	од 1.594 » »	
V.	добни разред	81—100 год. са површ.	од 404 » »	
VI.	добни разред	101—120 год. са површ.	од 4 » »	
VII.	добни разред	121—140 год. са површ.	од	
VIII.	добни разред	141 г. и даље са површ.	од 3.836 » »	

Укупно . . . 18.894 кат. јут.

Чистине . . . 1.986 кат. јут.

Неплодно . . . 2.051 кат. јут.

Свега . . . 22.931 кат. јут.

Основом предвиђено је годишње сећи у 1. деценију другог периода 3.200 хрстових и иних стабала са 13.161 м³ грађе и 14.238 м³ горива.

Од процењеног горива 75% за дознаку горива правоужитницима изнаша 10.675 м³.

За 2. децениј другога периода предвиђено је основом годишње сећи 3.890 храстових и иних стабала са 14.519 м³ грађе и 14.519 м³ горива.

Од процененог горива 75% за дознаку правоужитницима изнаша 10.889 м.

Дакле попречни годишњи приход на горивом дрвету у другом периоду из шума горњих шумарија изнаша 10.782 м³.

Од прореде предвиђен је у овим шумама течајем другога периода годишњи етат од 3.000 м

Укупни годишњи етат на горивом дрвету из шума горњих шумарија за други период изнаша $10.782 + 3.000 = 13.782$ м³.

Шуме доњих шумарија за други период имају следеће добне разреде и површине:

I. Високе шуме.

1. добни разред	1— 20 год. са површином од	5.411	кат. јут.
2. добни разред	21— 40 год. са површином од	5.421	» »
3. добни разред	41— 60 год. са површином од	1.698	» »
4. добни разред	61— 80 год. са површином од	1.589	» »
5. добни разред	81—100 год. са површином од	7.282	» »
6. добни разред	101—120 год. са површином од	3.457	» »
7. добни разред	121—140 год. са површином од	436	» »
8. добни разред	141 и даље са површином од	59	» »

Укупно . . . 25.353 кат. јут.

Чистине . . . 3.377 кат. јут.

Неплодно . . . 2.781 кат. јут.

Свега . . . 31.511 кат. јут.

II Ниске шуме.

1. добни разред	1— 20 год. са површином од	1.116	кат. јут.
2. добни разред	21— 40 год. са површином од	364	» »
3. добни разред	41— 60 год. са површином од	426	» »
4. добни разред	61— 80 год. са површином од	94	» »
5. добни разред	81—100 год. са површином од	53	» »

Укупно . . . 2.053 кат. јут.

Чистине . . . 484 кат. јут.

Неплодно . . . 160 кат. јут.

Свега . . . 2.697 кат. јут.

III. Шуме, за које нема састављене господарске основе.

2. добни разред	21— 40 год. са површином од	920 кат. југ.
4. добни разред	61— 80 год. са површином од	767 » »
5. добни разред	81—100 год. са површином од	1.316 » »
Укупно . . .		3.316 кат. југ.
Чистине . . .		703 кат. југ.
Неплодно . . .		2.041 кат. југ.
Свега . . .		5.747 кат. југ.

Према општим дрвосечним основама предвиђена је у другом периоду сечна површина од 6.740 кат. јутара.

Почевши од године 1925.-26., па до краја другог периода (1942.-43. и 1943.-44.), расположиво је за сечу 5.780 катастралних јутара (с уштедом од 219 катастралних јутара), са годишњим ета-том:

Грађе за велику продају	1.033 м ³
Горива, које грађи припада	1.549 «
Горива	46.145 »
Грађе за кућну потребу правоужитника	5.000 »

Приход од прореде у другом периоду из шума доњих шумарија предвиђа се годишње са 3.000 м³.

Годишњи приход од две господарске јединице, за које нису сачињене господарске основе, предвиђа се са 3.000 м³ горива годишње.

Укупни годишњи приход на горивом дрвету у шумама доњих шумарија у другом периоду изнаша:

$$46.145 + 3.000 + 3.000 = 52.145 \text{ м}^3.$$

Збројимо ли годишње приходе на горивом дрвету из доњих и горњих шума: $52.145 + 13.782$, видимо да исти изнашају 65.927 м³.

Испоредимо ли свеукупни годишњи приход на горивом дрвету од 66.000 м³ с годишњом потребом на горивом дрвету од 90.000 м³, показује се диференција од 24.000 м³ или 37.000 пр. метара годишње у другом периоду, коју мора купом набавити.

У III. периоду у шумама горњих шумарија, за први децениј, предвиђено је годишње сећи 2.540 храстових и других стабала, са 7.544 м³ грађе и 7.544 м³ горива.

Од процењенога горива 75% за дознаку горивих дрва правоужитника изнаша 5.685 м³.

Годишњи приход из прореде 4.000 м³.

Према томе изнашао би приход на горивом дрвету из шума горњих шумарија за први децениј трећег периода: $5.685 + 4.000 = 9.685 \text{ м}^3$.

За 2. децениј III. периода у шумама горњих шумарија према господарској основи неће бити главног сечивог прихода, него само приход од прореде, који изнаша годишње 4.000 м^3 .

У шумама доњих шумарија према општим дрвосечним основама за сечу у III. периоду предвиђена сечна површина изнаша 5.760 катастралних јутара, са годишње:

Грађе за велику продају	8.082 м ³
Горива, које грађи припада	9.821 »
Горива	50.728 »
Грађе за кућну потребу правоужитника	5.000 »

Годишњи приход од прореде у шумама доњих шумарија у III. периоду предвиђа се са 5.500 м^3 .

Годишњи етат од две господарске јединице, за које нису састављене господарске основе, изнаша као и у II. периоду, 3.000 м^3 горива.

Збројимо ли све приходе на горивом дрвету, имамо

а) За први децениј трећег периода:

$$50.728 + 9.685 + 5.500 + 3.000 = 68.913 \text{ м}^3.$$

б) за други децениј трећег периода:

$$50.728 + 4.000 + 5.500 + 3.000 = 63.228 \text{ м}^3.$$

Испоредимо ли ове приходе на горивом дрвету с потребом горивог дрвета за правоужитнике, која изнаша 90.000 м^3 , показује се:

под а) диференција од **21.000 м³ или 32.000 пр. метара;**

под б) диференција од **26.800 м³ или 41.200 пр. метара,**
које мора купом набавити.

У IV. периоду према господарској основи шуме горњих шумарија имаће следеће добне разреде и површине:

1. добни разред	1— 20 год. са површином од	813 кат. јут.
2. добни разред	21— 40 год. са површином од	3.029 » »
3. добни разред	41— 40 год. са површином од	4.459 » »
4. добни разред	61— 80 год. са површином од	5.307 » »
5. добни разред	81—100 год. са површином од	3.288 » »
6. добни разред	101—120 год. са површином од	1.594 » »
7. добни разред	121—140 год. са површином од	404 » »

Укупно . . . 18.894 кат. јут.

Чистине, ако се дотле не пошуме . . .	1.986 кат. јут.
Неплодно, ако се дотле не проведе ка- нализација . . .	2.051 кат. јут.

Свега . . . 22.931 кат. јут.

Главни сечиви приход из ових шума у IV. периоду имамо од 404 кат. јутара, који изнаша годишње 6.868 м³.

Од тога грађе . . . . . 3.434 м³.

Горива . . . . . 3.434 »

Од процењенога горива 75% за дознаку
правоужитницима . . . . . 2.575 »

Приход од прореде у овом периоду изнаша као и у трећем периоду 4.000 м³ годишње.

За шуме доњих шумарија предвиђена је општом дрвосечном основом за IV. период сечна површина од 5.780 кат. јутара са годишње:

Грађе за велику продају . . . . . 7.135 м³

Горива, које грађи припада . . . . . 8.822 »

Горива . . . . . 51.593 »

Грађе за кућну потребу правоужитника . . . . . 5.000 »

Приход од прореде у овом периоду предвиђа се годишње са 5.500 м³.

Годишњи приход од две господарске јединице, за које није састављена господарска основа, јесте 3.000 м³ горива.

Збројимо ли све приходе на горивом дрвету:

$$2.575 + 4.000 + 51.593 + 5.500 + 3.000 = 66.668 \text{ м}^3.$$

Испоредимо ли годишњу потребу на горивом дрвету од 90.000 м³ с годишњим приходом на горивом дрвету од 66.668 м³, показује се диференција од **23.300 м³ или 35.800 пр. метара**.

У V. периоду према господарској основи за шуме горњих шумарија дошла би за сечу површина од 1.593 катастрална јутра са годишње:

Грађе за велику продају . . . . . 13.540 м³

Горива, које грађи припада . . . . . 13.540 »

Од процењенога горива 75% за дознаку
правоужитницима . . . . . 10.155 »

Годишњи приход од прореде у овом периоду из шума горњих шумарија изнаша: 4.000 м³.

За шуме доњих шумарија у петом периоду предвиђена је основама сечна површина од 5.120 кат. јутара са годишњим етатом од:

Грађе за велику продају . . . . . 4.875 м³

Горива, које припада грађи . . . . . 5.869 »

Горива . . . . . 45.861 »

Грађе за кућну потребу правоужитника . . . . . 4.500 »

Годишњи приход од прореде предвиђа се са 5.500 м³.

Годишњи етат од две господарске јединице, за које нису састављене основе, изнаша 3.000 м³ горива.

Збројимо ли све приходе на горивом дрвету:

$$10.155 + 4.000 + 45.861 + 5.500 + 3.000 = 68.516 \text{ м}^3.$$

Испоредимо ли годишњу потребу на горивом дрвету од 90.000 м³ с годишњим приходом на горивом дрвету од 68.516 м³, види се диференција од 21.500 м³ или 33.000 пр. метара.

Претпоставимо, да ће све чистине у шумама горњих шумарија бити почетком шестог периода пошумљене, то би шуме горњих шумарија у шестом периоду имале следеће разреде са следећим површинама:

I. добни разред	1— 20 год. са површ. од	3.579	кат.	јут.
II. добни разред	21— 40 год. са површ. од	404	кат.	јут.
III. добни разред	41— 60 год. са површ. од	813	кат.	јут.
IV. добни разред	61— 80 год. са површ. од	3.029	кат.	јут.
V. добни разред	81—100 год. са површ. од	4.459	кат.	јут.
VI. добни разред	101—120 год. са површ. од	5.308	кат.	јут.
VII. добни разред	121—140 год. са површ. од	3.288	кат.	јут.
		Укупно	20.880	кат. јут.
		Неплодно	2.051	кат. јут.
		Свега	22.931	кат. јут.

За опходњу од 140 година изнаша етат површине у VI. периоду 2.981 кат. јутро, или годишње 149 кат. јутара; а годишњи етат дрвне масе изнаша 50.660 куб. м, од чега:

Грађе за велику продају . . . . . 25.330 м³

Горива, које припада грађи . . . . . 25.330 м³

Од процењенога горива 75% за дознаку горива

правоужитницима . . . . . 18.975 м³

Годишњи приход од прореде у шумама горњих шумарија у шестом периоду предвиђа се са 3.000 м³.

У шумама доњих шумарија према општим дрвосечним основама изнаша сечна површина у шестом периоду 5.162 кат. јутара, са годишњим етатом од:

Грађе за велику продају . . . . . 4.268 м³

Гориво које грађи припада . . . . . 5.196 м³

Укупно горива: 46.295 м³

Грађе за кућну потребу правоужитницима 4.700 куб. м.

Годишњи приход од прореде у овим шумама у шестом периоду предвиђа се са 5.500 м³.

Годишњи приход од две господарске јединице, за које нису састављене господарске основе, изнаша 3.000 м³ горива.

Збројимо ли све приходе на горивом дрвету:

$$18.975 + 3.000 + 46.295 + 5.500 + 3.000 = 76.770 \text{ м}^3.$$

Испоредимо ли те приходе на горивом дрвету с годишњом потребом на горивом дрвету 90.000 м³, показује се у шестом периоду диференција од 13.200 м³ или 20.300 пр. метара.

У седмом периоду узећемо да је годишњи приход из шума горњих шумарија исти као и у шестом периоду, дакле:

Грађе за велику продају . . . . . 25.330 м³

Горива, које грађи припада . . . . . 25.330 м³

Од процењенога горива 75% за дознаку горива правоужитницима, ... 18.975 м³

Годишњи приход од прореде у шумама горњих шумарија у седмом периоду предвиђа се са 3.000 м³

У шумама доњих шумарија према основи изнаша сечна површина у VII. периоду 5.522 катастрална јутра, са годишњим етатом од:

Грађе за велику продају . . . . . 4.435 м³

Горива, које грађи припада . . . . . 5.423 м³

Горива , ... , , 50,854 м³

Грађе за кућну потребу правоужитника 5.000 м³.

Годишњи приход од прореде 5.500 м³.

Годишњи приход од две господарске јединице, за које нису састављене основе, изнаша 3.000 м³ горива.

Збројимо ли све приходе на горивом дрвету:

$$18.975 + 3.000 + 50.854 + 5.500 + 3.000 = 81.329 \text{ м}^3$$

Испоредимо ли годишњу потребу горива од 90.000 м³ с годишњим приходом горива од 81.329 м³, показује се у седмом периоду диференција од 8.670 м³ или 13.300 пр. метара.

Из ових обрачуна потребе на горивом дрвету и прихода на грађевном дрвету за велику продају и прихода на горивом дрвету види се: ако би остала стална потреба на горивом дрвету 90.000 м³ годишње, да ће Имовна Општина течајем II.—VII. периода имати годишње следеће приходе на грађевном дрвету за велику продају и следеће диференције на горивом дрвету:

у првом деценију II. периода: приход од велике продаје 14.204 м ³ , диференција горива	24.000 м ³ или 37.000 пр. м
у другом деценију II. периода: приход од велике продаје 15.522 м ³ , диференција горива	24.000 м ³ или 37.000 пр. м
у првом деценију III. периода: приход од велике продаје 15.626 м ³ , диференција горива	21.000 м ³ или 32.000 пр. м
у другом деценију III. периода: приход од велике продаје 8.082 м ³ , диференција горива	26.800 м ³ или 41.200 пр. м
у четвртом периоду приход од велике продаје 10.569 м ³ , диференција горива	23.300 м ³ или 35.800 пр. м
у петом периоду приход од велике продаје 18.415 м ³ , диференција горива	21.500 м ³ или 33.000 пр. м
у шестом периоду приход од велике продаје 29.398 м ³ , диференција горива	13.200 м ³ или 20.300 пр. м
у седмом периоду приход од велике продаје 29.765 м ³ , диференција горива	8.670 м ³ или 13.300 пр. м.

(Свршиће се)

Communauté des bienfonds

Petrovaradin sur le territoire des anciens confins militaires. Son état économique et financier.

Rédaction.

Aps. šum. Branislav Begović [Zagreb]:

Ekskurzija studenata šumara zagrebačkog Univerziteta kroz Liku i Primorje.

Malo ima poziva, čija je važnost za naš nacionalno-ekonomski i kulturni život tako izrazita, kao što je poziv šumarski.

Ogromni kapital, naše najveće narodno blago — naše šume poverene su nama šumarima, da ih gojimo, čuvamo i za narod korisno upotrebljujemo. O nama, našoj spremi i znanju zavisi vrednost toga neprocenljivog nacionalnog blaga.

Teoretsko znanje, koje stičemo u školi, dobiva svoju punu važnost, kada možemo videti i posmatrati različite konkretne slučajeve iz života i prakse, kada se upoznamo sa različitim tipovima šuma, sa radovima u njima, sa kulturnim i ekonomskim prilikama pojedinih krajeva. Tu nam mogućnost najbolje pružaju naše naučne ekskurzije, koje nam pored toga probudjuju i razvijaju sposobnost za opažanje i samostalno rasudjivanje. To je od velike važnosti za akademski obrazovane šumare, koji ne smiju biti empiričari, nego valja da nastoje, kako bi teoretske zasade primenili u praksu, da tako unaprede i podignu svoju struku.

U tom cilju je po dosadašnjem običaju u vremenu od 12.—20. juna t. g. poduzeta naučna ekskurzija slušača VI. i VIII. semestra pod vodstvom gg. profesora dr. Gjura Nenadića, dr. Andrije Petračića i ing. Viktora Setinskog kroz Liku i Primorje.

Pošavši iz Zagreba u noći 12. juna t. g. osvanusmo u mestu Plaškom, gde nas dočekaše gg. predsednik Imovne Općine Ogulinske M. Pavlović, direktor Imovne Općine ing. A. Perušić, šum. nadsavetnik F. Neferović, te šum. savetnik O. Seidel.

Plaški je sedište gornjo karlovačkog srpskog vladike. On leži u dolini, čija je plodnost očigledna, samo joj manjka intenzivnije gospodarenje, koje usled slabog kulturnog stanja ondašnjih stanovnika polagano napreduje. Iznad Plaškog digle se dve planine: Tisovac i Krasnica. Njihove sastojine čine u glavnom bukva i jela. Ova poslednja je pretežnija, naročito u donjim partijama, bukva je izvrgnuta više seći i pašištoke. Podnožja ovih šuma zapremaju prostrani pašnjaci, koji sa svojim neracionalnim gospodarenjem čine rak-ranu na telu naše šumarske privrede. Veliki deo njihove površine čine manje više guste bujadnice (*Pteris aquilina*).

Nakon doručka posjetismo veliku i lepo uređenu pilanu Jugoslovenska šumarska industrija d. d. Pilana je podignuta 1914. god. Radi sa snagom od 550 HP., te poseduje 9 jarmača. U sastavu pilane je specijalna tvornica sanduka, koja upotrebljuje materijal iz otpadaka. Uposlenih radnika u pilani ima 400, od kojih jedna partija radi danju, a druga noću. Osim ovih uposleno je u tvornici sanduka 80, a u šumi pak uključivši i one, koji su zaposleni oko industrijske pruge, 400 ljudi. Godišnji kapacitet pilane (220 radnih dana) uz 16-satni dnevni rad iznosi 44.000 m³.

Pored ostalih sortimenata tvornica izradjuje u većoj količini parenu bukvinu, koju prodaje u Italiju i Španiju, a koju su počeli u zadnje vreme tražiti i naručivati Englezi; zatim parene bukove frize, koje eksportira u Italiju, a u zadnje vreme i u Švicarsku. Od specijalnih sortimenata vredno je spomenuti izradbu štapova za kišobrane, koje kupuju u glavnom Englezi, te jelovih madriera, koji su se počeli kod nas zadnjih godina u većoj meri izradjivati. Ovi se izvoze u sev. Afriku, juž. Francusku i Portugal, a upotrebljuju se za krovne konstrukcije. U sjev. Africi preradjuju ove sortimente za sanduke, a srce ostave za krovnu konstrukciju. Na skladištu smo naišli na veliki broj trupaca ogromnih dimenzija medju njima i jedan javorov trupac sa 1.40 m promera, što je najbolji dokaz produktivnosti našeg krša.

Šume Imovne Općine Ogulinske su komunalne šume, te im je kao takovim propisano gospodarenje na bazi prihodne potrajnosti. Pravoužitnici dobivaju iz tih šuma gorivo drvo besplatno, dok se gradja plaća. Za podmirenje potreba uprave i gospodarenja prodala je Imovna Općina 1913. god. 635.000 m³ drveta (320.000 m³ tvrdog i 315.000 m³ mekanog), izlučivši u tu svrhu u srcu šume Krasnica 3600 k. j. Nju je pored gornjeg momenta vodila još namjera, da ovom prodajom i eksploatacijom stvori iz prašume uređenu šumu, odnosno da predje iz neurednog prebornog gospodarenja u uredno preborno gospodarenje. Preborno gospodarenje je propisano, pošto se dotične šume kao i sve ostale na krškom terenu kvalificiraju kao zaštitne šume.

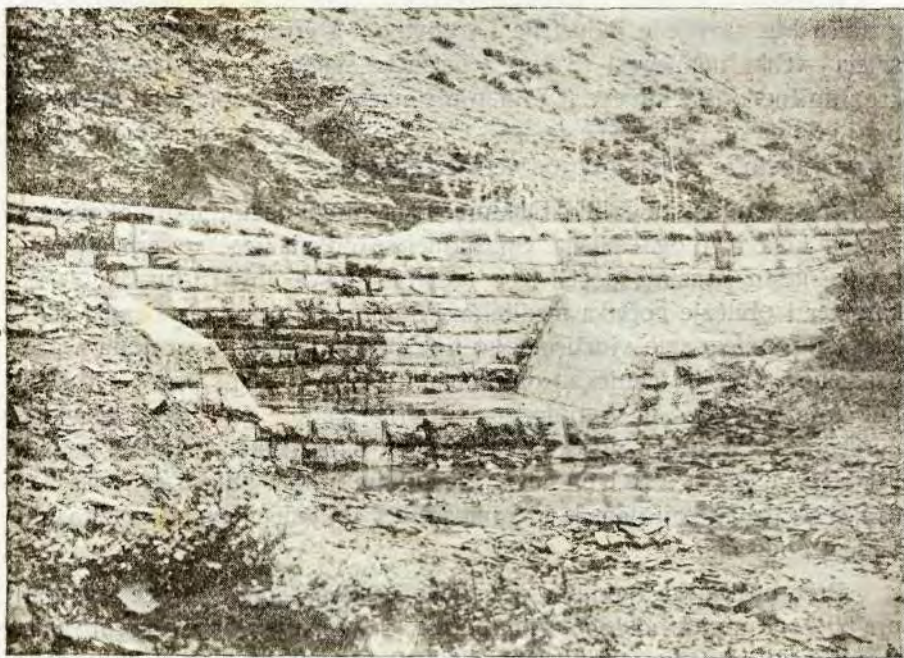
Eksploataciju vrši danas spomenuta Jug. šum. ind. d. d., koja je izgradila solidnu šumsku industrijsku željeznicu od Plaškog do mesta eksploatacije dugu 22 km. Vozeći se ovom željeznicom imali smo priliku uveriti se o teškoćama na krškom području, te koliko se truda i znanja ima uložiti oko svladavanja terenskih zapreka.

Šumu, koja se eksploatiše, čini jela i bukva sa primešanim javorom i smrekom. Pošto je bukva, koja je manje vrednosti, u ovim sastojinama jače zastupana, dužnost je naša, da ove sastojine podignemo u njihovu

vrednosti, a to ćemo učiniti na taj način, da pogodujemo jelu i smreku. Po vrsti uzgoja su to visoke šume sa najvećom starosti od 360 godina.

Spomenuto društvo prema ugovoru ima da poseće prodanu masu u vremenu od 10 godina u formi godišnjih etata. Po principima normalnog prebornog gospodarenja seče se svake godine na alikvotnoj površini i to jele u gustom sklopu od 45 cm prsnog promera pa dalje — u retkom sklopu od 40 cm prsnog promera pa dalje; bukva u gustom sklopu od 40 cm i dalje — u retkom sklopu od 45 cm i dalje. Pri doznačivanju se strogo pazi da ostane na sečnoj površini neposećen potreban

Sl. 1. Uredjivanje bujica. Novosagrađena primarna pregrada u bujici Gudura-Zrmanja.

Foto Zavod za Uporabu Šuma.

broj stabala t. j. dovoljno velika temeljnica, da bi se tim osigurala egzistencija same šume.

Tokom razgledavanja toga objekta tumačili su nam gg. šumarski činovnici sa osobitom ljubaznošću sve ono, što nas je interesovalo i upozoravali na osobito kod doznačivanja stabala važne momente, koji stvaraju sve uslove i čvrste temelje buduće uredne preborne šume. Ali nažalost igleda, da će ti temelji usled zahteva naroda za pašu u ovim šumskim predelima izgubiti mnogo na svojoj važnosti.

Cilj naše ekskurzije vodio nas je prema Gospiću. Imali smo priliku posmatrati lepe državne šume Male Kapele, koje predstavljaju veliku vrednost, pa zbog toga se mora u ovim šumama obratiti najveća pažnja u pogledu prodaje seče. Na putu od Rudopolja do Gospića vidili smo mnogo golog krša, koji u svojoj golotinji ne zaostaje ni malo za primorskim. Isto tako učinila su na nas loš utisak jelovi skresci duž pruge od Sinca do Perušića. Takovo oštećivanje odraslih stabala valjalo bi najstrožije kazniti, jer ne samo da je to nacionalno-ekonomska šteta, nego i kulturna sramota, po kojoj će nas stranci loše suditi.

Prenoćivši u ličkoj metropoli Gospiću, koji odaje sliku činovničkog gradića bez razvijene industrije i trgovine, a čijem napretku svakako smeta velika udaljenost (3 km) željezničke stanice, — nastavismo put kroz tipične kraške krajeve u Zrmanju u nameri, da pregledamo tamošnje bujičarske radnje te zašumljavanje bujičnih područja, što je za nas bilo od velikog interesa.

Lepa je zрманjska dolina. Ona predstavlja pravu oazu u moru okolišnog pustog krša i golog kamena. Spuštajući se od stanice u serpentinama prema mestu Zrmanji, počeli smo susretati posve novu floru, koja nosi karakter i obilježje početka mediteranske flore. Tu već raste i radja smokva. Istim putem smo videli mnogo tipičnih bujica, koje su doduše pregrađene i drugim tehničkim objektima, ali time nije još prava svrha — umr'enje bujica — postignuta, jer su strme padine bujičnih potoka još uvek gole. U Zrmanji dočekaao nas je šum. nadsavetnik i referent za bujičarstvo g. ing. L. Hau e i s e, koji radi na polju bujičarstva više od dva decenija, te koji nam je bio tumačem i vodjom u ovom izrazito bujičnom području.

Prve bujičarske radnje u slivu reke Zrmanje počele su se izvadjati pre 50 god., no tek od 1895. god. počelo je opsežnije njihovo uredjivanje. Građnje su izvedene u području pet bujičnih potoka, koji nose nazive: Gudurski, Milanović, Vladušić, Čuk-Zolota i Vračarevac potok. Izvedeno je nekoliko desetina ogromnih i stabilnih pregrada, čija je svrha, da smanje pad bujičnog korita i time onemoguće odnašanje kamenog i zemljenog materijala za vreme delovanja bujice. Sa izvadjanjem pregrada ujedno je vršeno i pošumljivanje golog perimetra, no ono je potpuno neuspelo i ek mu je pogodovalo škrljasto tlo obronaka. A gde valja tražiti uzrok tome? Da li možda uzrok neuspehu valja gledati na tehničkoj strani pošumljivanja? — Ne, tome neuspehu krivo je samo tamošnje pučanstvo, jer su ondašnji žitelji, imajući pred očima samo momentane interese, popasli sve kulture sa svojim čoporima koza, a pored toga veliki deo biljki počupali, samo

da tako omoguće što veći prostor za pašu svojih koza, te se u čitavom području retko nadje koji grmič.

Kao kontrast tom opštem uništavanju šumskih kultura iz motiva lične koristi ističemo privatne parcele zemljišta, na kojima je pošumljenje potpuno uspelo, dok su susedne opštinske parcele, koje se prostiru u velikim površinama, ostale posve gole. Gosp. nadsavetnik ing. Hauaise proveo nas je kroz sva bujična područja, te nam u detalje tumačio izvodjenje i svrhu tehničkih radova.

Sl. 2. Uredjivanje bujica. Novosagradjena sekundarna pregrada u bujici Gudura Zrmanja.

Foto: Zavod za Uporabu Šuma.

Od 1924. god. izvadjaaju se nove radnje, te je izgradjeno nekoliko masivnih i stabilnih pregrada. Pored toga se sistematski vrše popravci starijih pregrada, a to sve radi neuspjelog pošumljavanja. Prilikom velikih oborina, topljenja snega snosi voda i preko pregrada različit materijal u donje delove potoka tako, da zatrpava korito reke Zrmanje. Usled toga se korito Zrmanje sve više diže i time dakako povisuje nivo bujičnog korita. Zbog toga su pregrade u ovom delu bujičnog potoka potpuno zatrpane. Kao posledica svega toga razlila se Zrmanja po inače

plodnom Zrmanjskom polju i tvori po njemu široke bare, koje su leglo malarije, a koja je nova i najteža nevolja za pučanstvo Zrmanje.

No ipak se ne može propustiti, a da ne spomenem i koristi od samih tehničkih uređaja, jer su bujice pre izgradnje pregrada valjale ogromno kamenje sve do Obrovca u Dalnaci.

Sada se čiste donji delovi zatrpanih potoka, a u vidu je i delomična regulacija reke Zrmanje. Pošumljavanje golih obronaka se počelo ponovno obavljati, u koju svrhu je osnovan ove godine šumski vrt u površini od 1.25 k. j. U vrtu ima danas 1,200.000 biljki i to: robinia pseudoacacia, pinus austriaca, pinus halepensis, pinus banksiana, čije su kulture dosta dobro uspjele. Po bujičnim koritima sade se topole (jablani), koji su jedini vidljivi uspjesi pošumljavanja.

Od važnosti je spomenuti nedostatke nekih starijih pregrada, koje su imale podslaplje od lapora. Taj kamen je bio dobar i čvrst, dok je bio svež, no posle, kad je bio izvrnut naizмениčnom uticaju vlage i sunca, počeo se trošiti i raspadati, te se danas mora kod tih starih pregrada novo podslaplje izvaditi.

Na putu u Zrmanju i natrag u Gospić nismo nigde zapazili odrasle sastojine, nego same šikare raznovrsnog lisnatog drveća. To su šume Ličke Imovne Općine, koja pravno postoji, ali u stvari ne postoji, jer ona do sada nije stupila u život, budući da su se Ličani zadnjih 50 god. opirali da prime one šumske površine. Državni šumari u Lici još danas doznaičavaju drvo pravoužitnicima te Imovne Općine na tim izlučenim površinama. No sudeći po onome, što smo videli, neće imati dugo što da im doznačuju, jer one šikare po njihovom izgledu nemaju uslova, da se smatraju šumom.

Vrativši se u Gospić završismo drugi dan naše ekскурzije, te sutradan posetismo u Gospiću Kasumovićevo biljevište, gdje nam je bio tumačem šef drž. šum. uprave g. ing. M. Radišević. Biljevište je kupljeno god. 1903. za cenu od 8000 K, koju je svotu pok. veliki župan Kasumović dao sakupiti god. 1889.—1892. u općinama ličko-krbavske županije, te je njemu u spomen prozvano »Kasumovićevo biljevište«. Ono zaprema površinu od 3 jutra i 12 četv. hvati, od koje je obradjeno 1 jutro. U njemu se nalazi 4,500.000 biljaka sa pretežnim delom crnoga bora. U tom vrtu je u razdoblju od 1904.—1926 god. odgojeno za sadnju preko 15,780.000 biljaka.

Posle toga smo pregledali državnu šumu Jasikovac, osnovanu još za Vojne Krajine, koja danas služi žiteljima Gospića kao park. Površina joj iznosi 130 k. j., a sastojine čine bor crni, bor obični, ariš i hrast. Ta je šuma podignuta na nekadašnjoj vrištini, a stara je 80 do 90 god. i obiluje sa veoma gustim hrastovim podmlatkom.

Razgledali smo zatim kulture crnog i belog bora, koje zapremaju površinu od 225 k. j., te su podignute takodjer na tlu vrištine. One su vlasništvo zemljišne zajednice Novoselo-Divoselo, a osnovane su 1884. god. nastojanjem školskog nadzornika gosp. Mite Orlića.

Sl. 3. Bujičarske radnje (sa pošumljavanjem zasutog korita) u Zrmanji.

Foto: Zavod za Uporabu Šuma.

Završivši naše razgledanje ličke vrištine i uspehe njenog pošumljenja, došli smo do osvedočenja, da vriština nije tako neplodno tlo, kako se to drži. Živ su dokaz tome ljetni usevi na vrištinama, koje djubrenje veštačkim i stajskim djubrom, daju najbolju nadu za obilnu žetvu. Prema tome držimo, da bi najbolje bilo razdeliti vrištine medju opštinare, koji će u svom privatno-pravnom interesu nastojati pretvoriti te vrištine u kulturno tlo.

Iz Gospića dodjismo u Vrhovine, gdje nas je dočekaio direktor Otočke Imovne Općine šum. nadsavetnik g. ing. M. Pećina i šum. savetnik g. ing. V. Radošević. Razgledali smo iznad željezničke stanice na Belom Vrhui upravne sastojine crnog i belog bora, koje su vlasništvo zemljišne zajednice Vrhovine. Tlo ovoga brega čine dolomitni vapnenci, koji se na svojoj površini lako i brzo rastvaraju čineći plodno stanište za rast smreke, koja na tim dolomitnim vapnencima odlično raste. Po našem mišljenju bila bi velika korist za zemljišnu zajednicu Vrhovine, kada bi po jednom delu Belog Vrhia i drugde zasadila smreku i uzgajala je za telegrafske stupove. Korist je očita. Uz 40-godišnju ophodnju (turnus) bilo bi po jutru 1200 stabala sposobnih za ovu svrhu. Računajući, da bi takav stup u neposrednoj blizini stanice vredio samo 20 D (prodajna cena impregniranog stupa je 70—80 D), to iznosi prihod po jutru 24.000 D. Renta zemljišta, koja odatle proizlazi, može se uporediti sa rentama prvoklasnog banatskog zemljišta za kukuruz i pšenicu. To isto važi i za ostala zemljišta u Lici uz željezničku prugu, po kojima bi se mogle znatne količine tih stupova uzgajati ne samo za domaću potrebu (koja u nas iznosi godišnje 600.000 komada), nego i za vrlo unosan eksport. Na ovu okolnost trebale bi upravne i šumske vlasti da svrate pažnju i počnu sa radom oko materijalnog unapredjenja naroda u Lici, jer lička željeznica može da iz temelja izmeni dosadani način životarenja ličkog seljaka, koji je dosad morao po svetu da hoda i traži rada za uzdržavanje svog golog života.

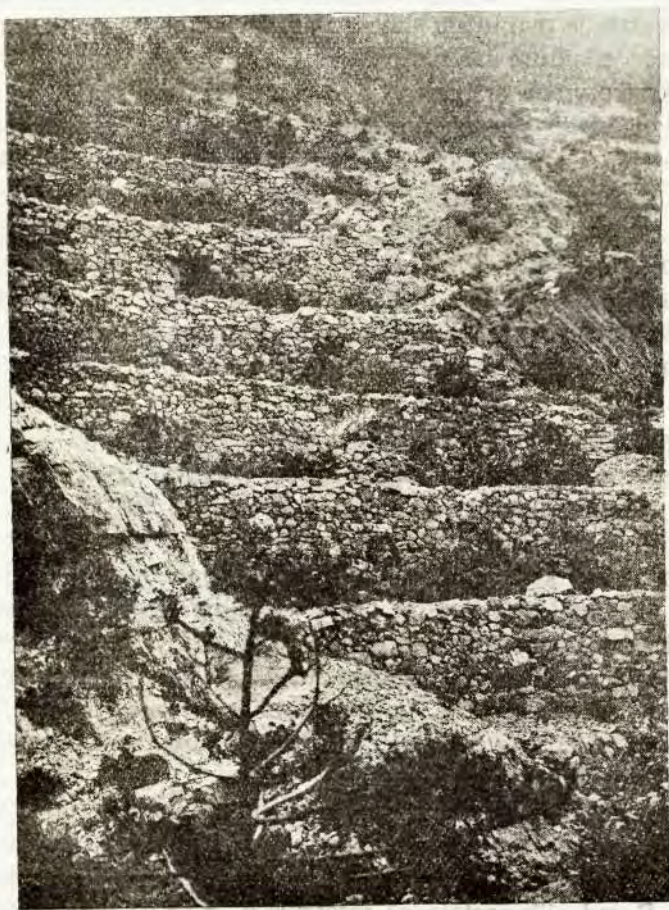
Na večer stigismo u Otočac, staro vojničko sedište Graničara. On je i znamenito trgovačko mesto u Lici, čemu doprinosi njegova okolna plodna dolina reke Gacke, a ne manje njegova blizina Senja i dobra cesta, koja ga veže sa Bosnom (Bihać) i morem. Tu nas dočekaše i svesrdno pozdraviše starije kolege gg. šum. ing. P. Skrlječić i Kostelić, a osobitu pažnju nam je ukazao svojom prisutnošću poglavar sreza otočkog g. Šandor Mravić.

U jutro trećeg dana ekskurzije nastavili smo put prema Senju u pratnji g. direktora Pećine uzdižući se uz padine gordog i ponosnog Velebita, ostavljajući za sobom romantičnu Liku, za koju vele, da u njoj »ne raste pšenica bjelica«, nego da su se u njoj »zagrlile beda i nevolja«. Ali to nije istina, jer je Lika bogatija više nego što se misli. Njezine su šume, njezino najvažnije blago, propale na više mesta radi toga, jer nisu pravilno uzgajane, dok je s druge strane stoljećima eksploatisano iz njih ono što je najbliže i najbolje bilo. U ovim krajevima je nama, budućim šumarima, otvoreno polje rada, Lika će u budućnosti imati važnu ulogu u našem šumarsko-privrednom životu. Svi naši nacionalno ekonomski interesi zahtjevaju, da se naše šume potisnu iz nizina na njihovo pravo sta-

nište, u planine i da se time uporedo diže intenzitet i poljoprivrede i šumarstva u njihovim prirodnim domenama.

Penjući se uz orijaški Velebit, koji je sa severne strane obrasao gustom i lepom šumom, uspesmo se na Vratnik, gde nas dočeka oštra Senjska bura, a odakle nam se pruži veličanstven pogled na naše sinje

Sl. 4. Uredjivanje bujica. Učvršćivanje tla suhozidjem. Bujica Sijaset. Senj.

Foto : Zavod za Uporabu Šuma.

more i na drevni istorijski Senj sa njegovim legendarnim gradom Nehajem.

Spuštajući se u velikim i čestim serpentinama, prema moru puče nam pred očima tužna slika pravog primorskog Krša. Mesto gustih i prostranih šuma zagledasmo nepregledne površine golog stenja

i kamenja, obrasle tek ovde onde sa niskim grmljem i džbunićima. Čoveka se dojmima još teže ova pustoš, kada se seti, da u samome Primorju na potezu od Sušaka do dalmatinske medje imade oko 60.000 ha takovih goleti, a da ne pomišljamo na one prostrane puste komplekse, koji su pritisli Dalmaciju, Hercegovinu, Crnu Goru i Južnu Srbiju i čija se površina ceni na milione ha, — a koje čekaju naše mlade i marne ruke, da ih ozele. Ipak nam je ovu tužnu sliku golog Krša ublažio pogled na već podignute mlade kulture u Senjskoj dragi.

Za kratko vreme stigismo do Sv. Mihovila, gde se nalazi jedan od najvećih šumskih rasadnjaka na području Inšpektorata za pošumljenje krša. Tu nas dočeka šef inšpektorata g. prof. ing. A. Kauders sa g. šum. ing. Jelačom i šefom šumarije otočke Imovne Opć. g. ing. J. Batićem. Odmah se uputismo u rasadnjak, koji nas je zadržao svojim uređajem i uzornošću. Ovaj rasadnjak je osnovan o trošku bivše Krajiške Investicione Zaklade (stvorene nekada izlučenjem 30.000 jut. starih hrastovih šuma u Slavoniji) te zaprema površinu od 1 ha. Ogradjen je na terase, a snabdjeven je vodovodom. U njemu ima danas sadnica:

1 god. crnog bora	1,700.000	1 god. smreke	100.000
2 god. crnog bora	250.000	2 god. smreke	170.000
jasena	200.000	3 god. smreke	250.000

te nešto borovca i Pančičeve omorike. Osim toga uzgajajuse i 3-god. sadnice crnog bora, koje se upotrebljuju za više položaje krša i u terenima, gde ima više zemlje. Redovi se prave po duljini i popreko gredica. Inšpektorat za pošumljavanje osnovan je 1878. god., a pošumljavanje su do Oslobođenja vodili bivši mađarski šum. činovnici. Danas seže delokrug Inšpektorata u jednom delu oblasti Ljubljanske (srez Kastav), u oblasti Primorsko-Krajiškoj (srez Sušak, Crikvenica, Novi, Senj, Gospić), oblasti Splitskoj (srez Krk i ispostava Rab).

Na području Inšpektorata ima pored rasadnika u Sv. Mihovilu i lepo uređen rasadnik u Kestenu u Senjskoj Dragi, koga smo takodjer pregledali. On zaprema površinu od 1 ha i proizvodi godišnje oko 800.000 sadnica. Pored njih postoje još rasadnici u Brkuši sa površinom od 4 ara, koji proizvodi godišnje oko 5.000 kom. različitih voćaka, te onaj u Senju sa površinom od 2.8 ara, u kojem se proizvede godišnje oko 4000 voćaka. Ovih se voćaka razdeli svake godne kraškim žiteljima oko 10.000 komada besplatno. Spominjemo, da u Crikvenici postoji takodjer veliki i dobro uređjeni rasadnjak. Osim toga su u tečaju radovi oko uređivanja još triju novih rasadnjaka na području toga Inšpektorata.

Seme sa biljevišta nabavljalo se pre iz inostranstva. U najnovije vreme počelo se seme sakupljati u područnim šumama, te je samo ove

godine u trušnici kod Sv. Mihovila istrušeno oko 2000 kg semena crnoga bora. Trošak sabiranja i trušenja semena stoji po 1 kg. čistog semena oko 36 Din., dok se u trgovini dobije 1 kg. za 100 Din. Iz ovoga se najbolje vidi rentabilnost sakupljanja domaćeg semena, a da pri tome ne uzimamo u obzir sve loše strane dobivanja semena putem narudžbe. Gosp. prof. Kauders nam je pokazao uređaj trušnjače i razložio način trušenja. Češeri se stavljaju na etažirane rešetke, gde se kod temp. od 31—35° C otvaraju i seme iz njih pada kroz rešetke na betonu-

Sl. 5. Uređivanje bujica. Primarna pregrada izvedena u polukrugu. Štednja na materijalu — iskorišćena prirodna pećina. Senjska Draga.

Foto: Zavod za Uporabu Šuma.

rani pod. Iz 11 vagana šešarica istrusi se 0.55 kg. semena odnosno iz 1 q češera oko 1.6 kg. semena. Klijavost ovoga semena je 89%.

Iz 1 kg semena crnog bora može se uzgojiti oko 11,500 sadnica. Seme za 1000 sadnica stoji danas oko 8 Din. Ostali troškovi za uzgoj 1000 sadnica stoje oko 57 Din. tako, da ukupni trošak za 1000 sadnica crnog bora iznosi oko 65 Din. Za sadnice, koje ostanu u rasadnjaku samo jednu veg. periodu, pada trošak za 25%.

Seme se sije gusto tako, da na 100 m² ide 4½ kg semena, a u sv. Mihovilu i 8—9 kg. — a to sve radi bure, poznatog neprijatelja Primorja, koja mladim biljkama najviše škodi, što tlo jako isušuje.

Iza toga krenusmo na razgledanje podignutih kultura crnog bora kao i radnja oko uredjenja bujica u Senjskoj Drazi. Senjska Draga leži na crvenom verfenskom škriljercu, a na njemu naslage vapnenca, te radi toga obiluje izvorima. Usput smo naišli na zadnje ostatke prirodnih sastojina hrasta sa gustim podmlatkom, koga bi trebalo osloboditi vadjenjem ovih starih primeraka. Inače visokih šuma hrasta i jasena, čija je formacija za primorski kraš tako važna i značajna, nismo mogli videti. Njih je skoro nestalo. Ostali su samo njihovi relikti.

Samo pošumljenje se izvodi sa mnogo pažnje i obzira, jer pošumljenje Krša je jako komplikovano pitanje. To nije pitanje tehnike i novčanih srestava, ono je pitanje šireg značaja, ono zadire duboko u nacionalno-ekonomske interese krškog sanovništva. Ono povlači za sobom pitanje uredjenja pašnjaka, koji su tako reći vezani za egzistenciju krškog seljaka.

Prije nego se počne zašumljavanje, izlučuju se pojedine parcele, proglašuju branjevinama, te se ograđuju visokim suhozidom, untar kojeg se provodi zatim veštačko zašumljenje ili se pak branjevine, ako ima po njima grmlja, stave na panj, te u kratko vreme lepo i bujno poteraju.

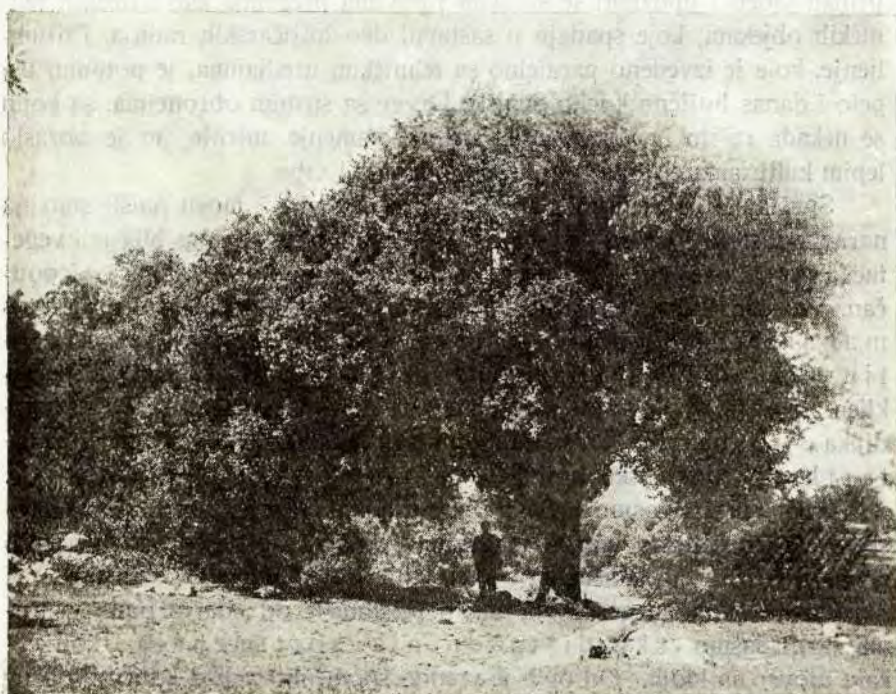
Umetno pošumljenje se vrši u glavnom sa crnim borom, koji je inače najpodesnija vrst za pošumljavanje Krša radi svoje otpornosti prema vetru, snegu i suši, te minimalnih zahteva na hranila u tlu. Troškovi sadnje po ha su različiti. Oni zavise o prirodi tla t. j. da li ima dovoljno zemlje ili nema. U glavnom se može uzeti, da troškovi sadnje 1000 sadnica iznose danas 750 Din., a uzmemo li da na 1 ha dolazi oko 7000 sadnica, to će stajati pošumljenje po 1 ha oko 5250 Din. Ovome se moraju pribrojiti troškovi popunjavanja sa bar 30% sadnica.

Uzevši za podlogu račuuna gornje podatke iznosi aproksimativni trošak za pošumljenje Primorskog Krša $5250 \times 0.30 \times 60,000 = 409,500.000$ Din. To je ogromna svota, koja bi se utrošila za veštačko pošumljenje Krša a koju naš narod nije u položaju iz svojih redovnih prihoda da namakne. Zbog toga se mora veštačko pošumljenje Krša sa crnim borom svesti na najmanju meru, a pribeci prirodnom zašumljavanju sa lisnatim vrstama drveća. To prirodno pošumljavanje je najjeftinije i najsigurnije. Zato nam služe živim dokazom za gradjene i zabranjene površine na Kršu, koje su gusto obrasle lisnatim drvećem. Kod ovog pitanja valja naročito naglasiti, da je najveći zator-

nik šuma na našem Kršu čovjek i koza. Ako se koza, koju je danas krivo nazivati, »majkom sirotinje«, zameni sa kravom i ovcom, pitanje Krša je u 90% poteškoća zašumljavanja rešeno i ono će golo kamenje za relativno kratko vreme biti pokriveno zelenilom lisnatog drveća.

Na području Inšpektorata pošumljeno je do Oslobođenja 9.588.52 ha, od Oslobođenja do danas 442.76 ha. Svega do sada 10.031.28 ha. Prošli smo kroz više što mlađih što starijih kultura crnog bora, koje su veoma dobro uspele. Ove će se kulture u blizoj bu-

Sl. 6. Crnika (*Quercus ilex*) na otoku Rabu kod lugarnice Dundo.

Foto Zavod za Uporabu Šuma.

dućnosti podsadivati sa hrastom, jasenom, brestom, i javorom a u višim predelima i jelom. Time će se smanjiti večita opanost od požara, koji preti čistim sastojinama bora, a koje su inače imale prelazni karakter sa svrhom, da stvore na neplodnom kamenu dovoljnu količinu plodnog humusa.

Upozoreni smo i na štete, koje pravi na ovim kulturama borov savijač (*Retinia buoliana*), koji noseći jaja u pupovima deformira mlade izbojke. Osim ovoga pravi velike štete po mladim kulturama C n e-

th o c a m p a p i t y o c a m p a, za čije je tamanjenje (skidanje gnezda) potrošeno ove godine 36.000 Din. Za uništavanje gusjenica *Lophyrus pini*, koje jedu borove iglice, izdato je ove godine 10.000 Din.

Osobito živ dojam pobudile su u nama bez sumnje bujične radnje u području Senjske Drage. One predstavljaju remek-delo tehničkih gradnja ove vrsti, a za koje ima najviše zasluga bujičarsko tehnički odsek bivše hrvatske vlade, u kojemu se isticao prerano umrli, prvi naš bujičar, ing. Stevo Petrović. Tu smo imali lepu priliku videti i upoznati se sa svim tipovima pregrada kao i drugih tehničkih objekata, koje spadaju u sastavni deo bujičarskih radnja. Pošumljenje, koje je izvedeno paralelno sa tehničkim uređajima, je potpuno uspelo i danas bujično korito Senjske Drage sa strmim obroncima, sa kojih se nekada rušilo i valjalo kršje, stenje i kamenje, miruje, jer je obraslo lepim kulturama crnoga bora, topole, jasena i vrbe.

Spustajući se Senjskom Dragom prema Senju i moru naišli smo na naravne sastojine crnog bora, a od osobitog interesa za nas bila je i vegetacija, jer je ovaj put i sa šumsko-botaničke strane vrlo zanimljiv i poučan. Tu smo naišli na tipične primorske vrsti kao rašeljka (*prunus mahaleb*), hmeljasti grab (*ostrea carpiniifolia*), dirak (*paliurus aculeatus*), medunac (*quercus pubescens*), makljen (*acer monspessulanum*), ruj (*rhus cotinus*), smrdljika (*pistacea terebinthus*), pasdren (*rhamnus cathartica*), primorsku borovicu (*juniperus oxycedrus*) i dr.

Pred večer stigismo u Senj, a sutradan razgledasmo znamenitosti grada i posetismo »carske magazine«, koji su sagrađeni u 3. deceniju prošlog veka za uskladištavanje soli i žita. Pored toga išlo se je još i za tim, da se njihovom gradnjom zaštititi pristanište od udarca bure. U njima razgledasmo skladišta drvnih sortimenata, koji čekaju utovar na ladju. Od ovih je vredno spomenuti veliku količinu obruča, koji se izradjuju od leske i graba, te vežu u tzv. bige. Oni služe kao obruči za burad za suhe stvari (cement, ribe). Videli smo tu i veću količinu madriera, vesla i šubija, a na samom pristaništu i nekoliko lepik bordonala.

Četvrtoga dana ukrcasmo se na parobrod »Jadran« i zaplovismo kroz zloglasna Senjska Vrata put Raba, gde pristasmo u prvi sumrak i gde nas je dočekao šumar. referent za otok Rab gosp. Novak.

Utisak, koga smo svi dobili onoga časa, kada smo doplovili na pristanište Raba, ostaće nam kao najljepša uspomena. Čarobna silhueta grada, što je sačinjavaju četiri zvonika, očarava. Blagi brežuljci, obrasli bujnim šumama suptropske vegetacije, daju svemu ovome još bajniji čar. Nije čudo, da je otok zbog zelenila svojih šuma privukao na letovanje tako

velik broj otmenih stranaca, te je ove godine odneo pred ostalim primorskim letovalištima rekord.

Nismo se prevarili u nadi, kada smo pri dolasku očekivali, da će sutrašnji dan naše ekskurzije biti jedan od najljepših i najinteresantnijih dana. Ranim jutrom izvezosmo se motornim čamcem ploveći zapadnom obalom otoka u cilju da što pre stignemo u središte njegovih šuma. Jak vetar jugo bijaše uzburkao plavo more i snažni valovi bacahu ovamo onamo naš čamac poput lagane orahove ljuske tako, da moradosmo skra-

Sl. 7. Pinija (*Pinus pinea*) na otoku Rabu.

Foto : Zavod za Uporabu Šuma.

titi put i skloniti se u najbližu dragu, gde se iskrcasmo i uputismo u guste šume, koje sižu tik do obale morske.

Otok R a b pripada kvarnerskoj skupini jadranskih otoka. Dug je 22 km., a širina mu varira između 3—10 km. Izgradjen je iz korita eocenskih naslaga numulitnog vapnenca, koji je pun sitnih kućica foraminifera, dok se s obiju strana ovog korita protežu kose i sedla od rudistnog vapnenca kredine formacije. U dolinama se javljaju naslage lapora i peš-

čenjaka. Površina otoka iznaša oko 10.307 ha. Od ove otpada na općinsko zemljište 6.889 ha, privatno 3.818 ha, dok državnog ima samo 100 ha. Od općinskog zemljišta otpada na šume 1.600 ha, na pašnjake 4.785 ha, njive i vinograde 47 ha, na neplodno zemljište 456 ha. — Od privatnog zemljišta otpada na šume 774 ha, na pašnjake 679 ha, na njive i vinograde 1.729 ha, dok neplodnog zemljišta ima 27 ha. — Državno zemljište pokrivaju u celosti šume.

Otok broji oko 5.700 stanovnika, koji se bave u glavnom vinogradarstvom, zatim ratarstvom te ribarstvom. Najveći dio privatnog zemljišta je vlasništvo građana grada Raba, koji ga ne obrađuju sami već njihovi kmetovi — seljaci, a s kojima imaju sklopljene privatne ugovore, prema kojima dele prihode od zemlje i stoke.

Klima na Rabu je veoma blaga morska klima. Srednja godišnja temperatura + 15 C. Srednja temp. u januaru iznosi + 7.4 C, a u julu 26.4 C. Na otoku ne pada nikada sneg, a temp. retko kada padne do nule. Osobito je važno spomenuti, da nijedan otok na Jadranskom moru ne obiluje izvorima tako kao Rab. Na celome otoku ima preko 200 izvora, koji ne presahnu ni za najveće ljetne suše. Jedni pripisuju to specijalnoj geološkoj formaciji samoga otoka, drugi dovode te izvore u vezu sa susednim Velebitom, s kojim bi navodno imao biti sam otok u vezi. No interesantno bi bilo ispitati u koliko bi mogla delovati na to i naročita šumovitost Raba, jer nema sumnje, da i same šume otoka vrše bar neki uticaj na obilatost žive vode.

Vegetacija otoka je izrazito mediteranska, no na visinama otoka iznad 200 m. primećuje se submediteranska stepenica. Prestavnici mediteranske flore su ovde: crnika ili česmika (*quercus ilex*), planika (*arbutus unedo*), drvoliki vrijesak (*erica arborescens*), krilata smrdljika (*pistacea lentiscus*), komorika (*phillyrea media*), mirta (*mirtus communis*), divlja jabučica (*viburnum tinus*), slatkokita (*rharnus alaternus*), žuka (*spartium iunceaum*), zizola (*ziziphus vulgaris*), primorska borovica (*juniperus oxycedrus*), crveno-zrna borovica (*juniperus phoenicea*), veleznna borovica (*juniperus macrocarpa*), maslina (*olea europea*), smokva (*ficus carica*), a naišli smo i na pravi plutnjak (*quercus suber*). Od četinjaavog drveća dolazi ovde alepski bor (*pinus halepensis*) primorski bor (*pinus laricio* var. *Corsica*), pinija (*pinus pinea*) i čempres (*cupressus sempervirens*).

Veći dio šuma na otoku Rabu čine sastojine crnike sa vrijeskom i planikom kao podređenim vrstama. Crnika (*quercus ilex*) naraste do znatnih dimenzija. Jednom takovom stablu ustanovili smo promer od

65 cm. u prsnoj visini, te je to jedno, od najjačih stabala crnike kod nas uopće. Osim toga naišli smo na sastojine primorskog bora kao i one od alepskog. Da je otok ostao pod šumom drže neki, da su ga Mlečani iz posebnih razloga štedili. Otočani su plaćali porez Veneciji u svili, a da oni ne bi konkurisali talijanskim proizvajdačima svile, posekli su Mlečani sve dudove na otoku.

Način vodjenja gospodarenja kako u državnim tako i u općinskim i privatnim šumama sastoji se u uzgajanju sitne šume uz ostavljanje oko 10% pričuvaka. Za glavnu i vladajuću vrst drveta crniku uzima se ophodnja od 20 godina. Za podredjene vrsti pak 10 godišnja ophodnja, dok se pričuvci ostavljaju u državnim šumama sa 60-godišnjom a u privatnim i općinskim sa 40-godišnjom ophodnjom.

Gospodarska svrha ovih pričuvaka nije dobivanje jačih sortimenata za gradju, jer bi to onda bilo pre gospodarenje sa srednjom šumom, nego se oni ostavljaju radi zaštite podmlatka i tla te dobivanja semena za daljnje uzgajanje.

Prolazeći dužinom otoka imali smo priliku videti dosta velike površine sitne šume, na kojima nema tih pričuvaka crnike. Po svom izgledu a sudeći po njihovom bujnom rastu ne zaostaju ti delovi ništa za onim delovima sitnih šuma, na kojima se u dosta znatnom broju nalaze ti pričuvci. Povodom toga držimo, da se uloga tih pričuvaka precenjuje a to tim više, jer i najmanja zasena nadstojnih stabala u sitnoj šumi umanjuje produktivnu snagu panjeva i žilja. Pravilo je u uzgoju sitnih šuma, da se podmladak oslobodi svake zasene; a ni zaštita tla nije toliko potrebna, jer se tlo po svojim mineralnim hranilima ubraja medju dobra šumska tla. Po tome držimo, da je ostavljanje tih pričuvaka nastavak starih običaja, a manje je to potreba zaštite podmlatka i tla. Ove šume mogu imati godišnji prirast od 4—5 m³ po ha.

Najveći dio šuma na otoku jesu općinske šume, od kojih je najveća šuma zvana Kalifront. Ta šuma zaprema malo ne cio zapadni dio otoka Raba, te u njoj nalazimo sastojine crnike sa podredjenim vrstama, zatim sastojine alepskog i primorskog bora kao i umetno podmladjenje sastojine q. pubescens-a sa čistom podstojnom sastojinom erica-e.

Seljaci imaju servitutno pravo na podredjene vrsti drva, od koga upotrebljuju najviše erica-u za vinogradarsko kolje, te na pašu blaga ali samo iznimno u nekim delovima šuma. Osim toga imaju pravo na drvo potrebno za gospodarsko orudje, dok na gradju za kuće i gospodarske zgrade nemaju prava.

Spomena su vredne lepe i vrlo guste sastojine primorskog bora, koje bi se morale proredjivati, što ali općinari ne dozvoljavaju. Taj

njihov otpor je nerazumljiv, jer proredjivanje ovih šuma je potrebno, da stabla mogu ojačati, kako ih ne bi lomila i rušila bura.

Pored toga valjalo bi ove sastojine zamenjivati sa daleko vrednijom crnikom, jer primorski bor nema osobite vrednosti radi svoje krhkosti, dok je alepski bor još manje uporabiv za gradju radi svog krivudastog oblika stabla, a da i ne govorimo o opasnosti od požara obadviju vrsti drveća. Da je potrebno te borove iz tih šuma potiskivati, dokazom je to, što privatnici u svojim šumama zamenjuju borove sa vrednijom crnikom.

Budući da se ovlašćenici u velikoj meri ne služe svojim pravom seče podređenih vrsta drveća, to se one sve više šire, pa ih zato općina prodaje za žeženje vapna kao i za paljenje ugljena, koji je od erica-e veoma dobar. Drvo se inače prodaje putem dražbe, a općina predaje trgovcu izradjeno drvo u luci. Kao šumski radnici i kirijaši dolaze u obzir domaći seljaci, koji za svoje troškove izrade i izvoza drva dobivaju polovinu vrednosti prodajne cene izradjenog drveta u dotičnoj luci.

Radi pomnikanja vrbe stanovnici otoka upotrebljuju nrtu za pletenje košarica (trgačica), te vrši za ribu.

Na povratku iz ovih šuma spustismo se u plodnu dolinu zvanu Kampora, koja se proteže duž celog otoka Raba. Valja istaći da su živice pojedinih parcela u ovoj dolini na kojim uspevaju žita i vinogradi, zasađena iz tamariksa (*tamarix africana*). Te su živice osobito guste oko parcela, koje su bliže, i koje su nezaštićene od mora. To ima svoje naročite uzroke. Vetar naime zasoljuje vegetaciju, noseći sobom sitne kapljice morske vode i odlaže ih po čitavom otoku. Tom zasoljavanju specijalno su izvrgnuta prema moru otvorena mesta tako, da biljke izgledaju kao pepelom posute. Pošto je tamarix vrsta, koja podnosi zasolavanje, to je u tu svrhu i sade po živicama, da služi kao zaštita osetljivim kulturama.

Prešavši preko kamporskog polja vratismo se kroz rodne vinograde i maslinike u grad Rab, gde razgledasmo njegove znamenitosti i spomenike, koji se tako reći nalaze na svakoj kući i koji podsećaju na slavnu prošlost grada Raba.

Sutradan se teška srca rastadosmo sa ovim divnim otokom, koga možemo sa ponosom nazvati rajem našega plavoga Jadrana, te zaplovismo put Sušaka.

Do odlaska vlaka posetismo Reku i razgledasmo njeno pristanište, razmišljavajući o sudbini ovoga grada.

Iz vlaka promatrasmo, kako se gubi slika golog Primorskog Krša, prelazeći u Gorski Kotar, koji je svojim tamnim zelenilom jelovih šuma,

koje su vlasništvo kneza Thurn-Taxisa, pravi kontrast slike golog krša, a koje se po vrednosti tih svojih jelovih šuma, uzgojenih po svim pravilima šumarske nauke, ubrajaju među najbolje i najvrednije šume naše otadžbine.

Završujući tako našu 8-dnevnu ekskurziju, koja je u svakom pogledu uspela, dužni smo izraziti našu najtopliju zahvalnost Ogulinskoj i Otočkoj Imovnoj Općini, koje su nam ukazale lepo gostoprимstvo, njihovim direktorima gg. ing. A. Perušiću i ing. M. Pećini, kao i šefu Inšpektorata za pošumljenje kraša g. prof. ing. A. Kaudersu, te napokon svoj gospodi šum. stručnjacima, koje smo napred spomenuli, a koji su svi ne žaleći truda i žrtava doprineli, da će ova naša ekskurzija ostati svima nama u trajnoj i ugodnoj uspomeni.

Excursion finale

des étudiants de la faculté forestière à Zagreb. Description faite par un étudiant participant.

Rédaction.

tržište drveta.

Marché au bois longou

Le 1 a

S o r t i m e n t			Jedinica mjera	Cijena - Prix - Preis	
Drveta	selon essence	nach Holzart	Unité de mesure Maßeinheit	u vagonu	na odredište
				Wagon départ ab Waggon	au lieu de destination am Bestimmungsort
				Dinara — Dinars	
I. Chêne	I. Eiche				
Grumes de placage	Furnier-Klötze	m ³	3000—3400		
Grumes de 1 ^{er} Choix	Säge-Klötze } I. Kl.	m ³	700—1000		
sciage } 2 ^e Choix	Säge-Klötze } II. Kl.	m ³	400—700		
Wainscoat	Wagenschuss (Kompakt)	m ³			Cif London
Wainscoat-Logs	Wagenschuss-Boules	m ³			Cif London
Centerplanks	Centerplanks	m ³			
Planches } dessous 50 mm	Unbesäumte } unter 50 mm	m ³	1700—1800		
flacheuses } dessus 50 mm	Bretter } über 50 mm	m ³	1900—2000		
Quartiers	Spiegelware	m ³	3000—4000		
Chassis	Chassis	m ³	2600—2800		
Portières	Thürlstücke	m ³	3500—4000		
Cercueil	Sargbretter	m ³	3500—4000		
Sur dosses	Hochschnitt	m ³	2000—3000		
Feuillets	Feuillets	m ³	3000—4500		
Chevrons	Staffeln	m ³	2000—2300		
Pavimenti	Belagspfosten	m ³			
Plateaux douelles	Douelpfosten	m ³	1300—1500		
Frises	Friesen	m ³	1200—2400		
Traverses de ch. d. i.	Eisenbahnschwellen	1 komad pièce Stück	15—60		
Merraines français	Französische-Dauben	1000 komada pièces Stück	11000—12000		
Douves allemandes	Binder-Waare	po akovu par seaux per Eimer	60—100		
Poteaux télégraphiques	Telegrafen-Stangen	1 komad pièce Stück	50—75		

S o r t i m e n t			Jedinica mjera	Cijena - Prix - P	
i drveta	selon essence	nach Holzart	Unité de mesure Maszein heit	u vagonu	na o
				Wagon départ ab Waggon	au dest
				Dinara — Dinars	am Besti
kovina	II. Hêtre	II. Buche			
I. kl.	Grumes de } I-er Choix	Säge-Klötze	m ³	200 — 250	Talijans
II. kl.	sciages } II-e Choix	Säge-Klötze	m ³	150 — 200	Frontièr
eparene	Plateaux } etuvé	Pfosten { gedämpft	m ³	{ 1000 — 1100	600—
ene	non etuvé	{ ungedämpft	m ³		
arene	Planches } etuvé	Bretter { gedämpft	m ³	{ 950 — 1050	580—
	non etuvé	{ ungedämpft	m ³		
	Frises	Friesen	m ³	600 — 700	360—
	Chevrons	Staffeln	m ³	750 — 800	425—
pragovi	Traverses p. ch. d. f.	Eisenbahnschwellen	{ komad Pièce Stück	40 — 50	
I. kl.	Bois de } I-er Choix	Brennholz { I. Kl.		Wagon 2100 — 2250	12 — c
II. kl.	chauffage } II-e Choix	{ II. Kl.	Wagon 1800 — 2000		11 — d
lj	Charbon de bois	Holzkohle	Wagon 8000 — 8500		4400
tvrdò drvo	III. Les autres bois durs	III. Andere harte Hölzer			
upci	Grumes en frene	Eschen-Klötze	m ³	600 — 700	
upci	Grumes en orme	Ulmen-Klötze	m ³	300 — 500	
upci	Grumes en érable	Ahorn-Klötze	m ³	300 — 500	
upci	Grumes en charme	Weissbuchen-Klötze	m ³	250 — 500	
ko drvo.	IV. Bois tendre	IV. Weiches Holz			
ana	Bois } équarri	Weiches Holz bezinmert	m ³	400 — 600	
ena	tendre } scié	Weiches Schnittmaterial	m ³	500 — 650	
ovi (jelovi)	Poteaux telegr. (sapin)	Teleg. Stangen (Tanne)		50 — 80	

Практично шумарство

Молика (*pinus peuce*) у Кичевском шум. расаднику 1925./26. год. Пролећем 25. год. добио сам из Битоља 5 кила моликовог семена провениенце Перистер. Пробе клијавости нису вршене, на око је семе изгледало ванредно и једно.

Једна половина (2.5 кила) засејана је у априлу исте године на једну таблу (1 ар чисте површине за сејање) у ш. расаднику „Крушино“, недалеко Кичева, на обронцима Бистре-Дреново, у надморској висини 7–800 метара. Сејало се у бразде, дубоке 3 цм. Размак бразди 20 цм. На један текући метар 3.7 грама семена

У току 25. год. није се приметило да је никла и једна једина биљчица. Тиме не намеравам оповрћи тврдњу проф. А. Кошанина, да од моликовог семена ниче прве године 5–10%. Опазила се на име велика навала птица управо на ту таблу. У другој половини априла 26. год. стале су ницати биљчице те сетве у већем броју, а крајем маја нашло се 900 биљчица, никлих у малим скупинама, посве неправилно. Свакако последица птица 1925. год.

Остатак од 2.5 кила семена стратификован је априла 25. год. на следећи начин: У дрвени сандук $50 \times 80 \times 50$ цм. насуло се слој чистог, суhog ситнијег речног песка, дебео 2 цм. На то је дошао слој семена, и тако редом. Најгорњи слој песка беше нешто дебљи. Тако испуњени сандук укопан је у самом расаднику и покривен са 20 цм. дебелим слојем земље. 6. априла 1926. дао сам извадити сандук, очистити горњи слој земље и песка, а остали песак и семе добро измешати у сандуку. Одмах се приступило сетви. Сејало се семе помешано са песком у нешто дубље редиће (4 цм.), док је размак остао исти (20 цм). Сејало се двоструко гушће него прошле године: 2.5 кила на 0.5 ара, или 7.4 грама семена на текући метар. Ово је семе почело ницати 15. априла. Крајем маја нађено је преко 12.000 биљчица, 5 цм. високих и лепо развијених. По мојем мишљењу сејано је прегусто, док је Др. Баленијавио, да је он вазда водео имати једногодишње црне бориће тако густе.

До 15. јула биљчице једне и друге сетве држе се добро. Опрашене су једаред. И ретке и густе показују од прилике једнаки напредак. Нису заливане ни засењиване (кишовито лето).

Ово кратко искуство саопштавам по жељи проф. Кошанина. Колеге, који се баве узгајањем молике, држим да би за практични рад могли узети као правило:

1. Да није у шум. расадницима никако умесно сејати моликово семе прве године, пошто свеколико (respekt. 90%) ниче истом 2. године (прележи). Ово због уштеде простора и опасности од 1925. г., Кичево ће крајем 26. имати 700 биљчица (ако угине 200), у за то је био потребан цео један ар површине кроз пуне 2 године. Од 2.5 кила семена стратификованог. надам се добити 10.000 биљчица (ако угину 2.000), за што ми је требало само пола ара и само једну сезону!

2. Описати начин стратификовања једноставан је, те би га препоручио свакоме, док се не покаже нешто још подесније.

3. Стратификовано семе нице 8—10 дана после сетве, ако се уграби погодан моменат. Мало раније сејање продужило би тај рок, али иначе не би имало рђавих последица. Ако се пак задоцни са сетвом, може семе почети клијати у сандуку.

4. Стратификовано семе може се сејати са песком, дубоко 4 цм. Држим да би била најпогоднија мера 5—6 грама чистог семена на текући метар.

Молика ће вероватно играти важну улогу при пошумљавању Македонских планина и „сувата“. До сада је једну монографију о њој објавио проф. г. Димитров, те би пожељно било да се иста преведе или у оригиналу распространи међу шумарима Ј. Србије.

Специјално у Кичеву намеравао сам пресађивати 4-год. саднице моликове делом у Дренови (у околици расадника), а делом близу бачила „Думовица“ (1200 мет.)

Инг. Иван М. Симчић

Režim voda i šumarstvo. Sve više se širi šumarska struka — ako ne u nas, a ono pred velikim svijetom. U posljednje vrijeme imamo jedan još noviji primjer učešća šumara u poslovima od općeg značaja, a to je učešće u Stalnoj tehničkoj komisiji za režim dunavskih voda. »U vezi sa čl. 245 ugovora o miru u Trianonu, ustanovljena je »Commission permanente technique du régime des eaux du Danubie« (stalna tehnička komisija za režim dunavskih voda). U njoj su zastupane po svojim delegatima države nasljednice bivše monarhije, Austrija, Čehoslovačka, Ugarska, Rumunija i naša kraljevina. Predsjednik je iz nezainteresovane države, a postavlja ga vijeće sveza *naroda*.

Prvi je predsjedatelj bio Francuz Chargerand, a iza njegove smrti imenovalo je društvo naroda Talijana Rosettia. Delegat je naše države Franjo Vilfani.

Prema čl. 245. ugovora o miru u Trianonu, zadaća je ove komisije da vodi računa, o režimu dunavskih voda uopće, a napose o hidrološkim prilikama.

Kako su mirom uglavljenim u Trianonu povučene granice nasljednih država tako, da sijeku mnoge vodotoke te da je gornji tok mnogih rijeka u jednoj državi, a donji tok u drugoj, ne mogu t. zv. donje države da budu bez interesa s obzirom na gornji tok, naročito u pogledu hidroloških prilika.

Ovoj komisiji je zadaća, da studira te prilike po svojim ekspertima. Otičanje vode u vezi je sa biljnim pokrovom — do izvjesne granice. Zakonodavstvo Francuske uočilo je ovu činjenicu, pa su Francuzi bili prvi, koji su donijeli više zakona o uređivanju gornjih tokova voda, o zagrađivanju bujica itd.

Pomenuta komisija drži svoje sjelo svake godine. Ove je godine zasjedala u Budimpešti od 25. maja do 2. juna.

Našem je delegatu dodijeljen uz eksperta za hidrotehnička pitanja inž. Mirkova i ekspert za šumarsko-tehnička pitanja šumarski inspektor dr. Josip Balen. Ovo je prvi put, da je došao naš šumarski stručnjak u ovu komisiju, koja ima internacionalni značaj a koja je od velikog značenja.

Prema svome pravilniku bira komisija u svakoj od zainteresovanih država i savjetodavne organe predsjedatelju.

Iz naše države izabran je za šumarsko-tehnička pitanja generalni direktor šuma Miodrag Stamenković, a za pitanja hidrotehnička, pitanja amelioracija M. Vigneroi, generalni direktor voda. Rad komisije je od naročitog interesa za našu državu, jer se gornji tokovi naših rijeka Tamiša, Begeja i Brzave nalaze na teritoriju susjedne nam Rumunije.

Literatura

»**Pola stoljeća šumarstva**«. Pod tim će imenom ugledati svjetlo »Spomenica« našeg Udruženja, o slavi pedesetogodišnjice i kao vidan znak uspjeha dojakošnjeg rada na polju šumarstva.

Broj saradnika je — pedeset! Iako su neki, koji su se prijavili u prvi čas za saradnju, došli u nemogućnost da iskupe obećanje te morali odreći saradnju, prišli su novi te popunili njihove redove. Među tim saradnicima nalazimo prvoklasne poznavaoce pitanja, koja se **razradjuju**.

Knjiga je već u štampi te će — u velikom kvart formatu iznositi preko od 500 stranica — biti i tehnički odlično opremljena.

Petplata pritječe preko svakog očekivanja. Broj pretplatnika dosegao je već toliku visinu, da nismo u položaju primati daljnje pretplate. **Tko se dosad nije pretplatio moći će knjigu kupiti samo doštampanu.**

Glasnik za šumske pokuse. Od predstojništva zavoda za šumske pokuse (Zagreb, sveučilište) saznajemo, da se »Glasnik za šumske pokuse« može uz cijenu od 75 Din. po komadu dobiti kod ovih knjižara:

Z. V. Vasić, Zagreb, Akademski trg 8; M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6; Stj. Kugli, Zagreb, Ilica 30; Rob. Auer, Zagreb, Ilica 16; Gjuro Trpinac, Zagreb, Preradovićev trg 2.

Slušači šumarstva u Zagrebu dobivaju ga od predstojništva za 50 Din.

КЊИЖЕВНА ОБЈАВА.

Изаšla је из штампе друга књига шумарских катекизама, које у властитој наклади издаје професор на Шумарској Школи у Сарајеву Драгутин Д. Весели.

Ова друга књига обухвата

КАТЕКИЗАМ О ЗАШТИТИ ШУМА

и то на једанаест штампарака са много слика. Градиво је велико, али су мање важни дијелови штампани ситнијим словима. Тако ће књига као уџбеник и подсејетник једнако добро доћи шум. управним чиновницима, помоћноме особљу и онима, који уче шумарство или посједују шуме.

Док је Катекизам о узгајању шума био штампан латиницом, штампана је ова књига ћирилицом, а на реду је Катекизам о употреби шума (латиницом). И даље ће се у серију ових катекизама штампати књиге наизмјенце латиницом и ћирилицом.

Умољавају се гг. управни чиновници да сакупљањем наруџаба омогуће писцу, да несметано настави радом у овоме смјеру.

Цијена је појединим књигама 30 дин., а наручује се код писца, Сарајево, Шумарска Школа, Куловића улица бр. 13. уз новац или пошт. поузећем.

Југословенско Шумарско Удружење.

Izvadak iz zapisnika IV. redovite sjednice Јngoslovenskog Šumarskog Udruga, održane 30. juna i 1. jula 1926. u Beogradu.

Prisutni su bili: Predsjednik dr. Joka Jovanović; Podpredsjednici: Vilim Čmelik i Miloš Ćirković; Tajnik: Ćeović; Odbornici: Grünwald, Rohr, Sacher, P. Manojlović, M. Manojlović, Bambulović, Marinović, Bojić, B. Stamenković, Marikić, Ružić, Ljuština i dr. Balen. Ispričali su se, zač. predsjednik Turković, Miletić, Petrović, Lang, Dojković.

Nakon što je predsjednik u 9 sati otvorio sjednicu, odredio je odmah prelaz na dnevni red — čitanje i ovjerovljenje zapisnika prošle sjednice, koji je uzet na znanje i ovjerovljen.

Potom je tajnik Ćeović pročitao tajničko i blagajničko izvješće o radu Udruga za vrijeme od prošle do ove sjednice. Oba izvještaja uzeta su na znanje.

Nakon toga pročitao je izvještaj prof. dr. Ugrenovića, delegata J. Š. U. na internacionalnom šumarskom Kongresu u Rimu.

U izvještaju obrazložio je delegat detaljno rad kongresa, svoju saradnju i naveo ekskurzije, koje su učinjene. (Vidi Šumar. list br. 6, strana 384.)

Nakon čitanja ovog referata izvjestio je inspektor Ministarstva dr. Balen, da su u Ministarstvu Šuma i Rudnika već poduzeti radovi, koji su potrebni za održanje konferencije šumarske Lige zemalja Sredozemnog Mora, kako bi ta konferencija ispala što dostojnije te kako bi delegati mogli upoznati sav napredak naše države ne samo u šumarskoj nego i u ostalim granama narodne privrede.

Na ovoj sjednici raspravljano je ponovno pitanje vanrednih prinadležnosti šumarskom osoblju (deputati).

Glavna je uprava naime saznala, da su prigodom sastava Pravilnika za ove prinadležnosti šumari i opet najgore prošli. Kako još nije bio dojavljen službeni tekst, to je glavna uprava uzela za bazu nacrt Pravilnika, u kojem je bilo predviđeno, da činovnici dobiju po 27, zvaničnici po 12 i služitelji po 6 kub. met. drva za ogrjev godišnje i to umetrena bez prava na naknadu dostave do stana.

Drž. službenici drž. ustanova i to samo na terenu dobivaju deputat u zemljištu i to činovnici 4, zvaničnici 2 i služitelji i luč. pomoćnici 1 hektar i to tamo gdje ga u tu svrhu ima, a ima ga svaki sam obradivati, a ne smije dati u zakup ili na polovinu.

Zaključeno je, da se na Ministarski Savjet kao i na finacijski odbor te na Ministarstvo Šuma i Rudnika upravi najenergičniji protest radi toga, što su šumari, koji vrše daleko naporniju službu nego činovnici ostalih struka, prema tim strukama u vanrednim prinadležnostima prikraćeni.

Povodom rasprava, koje se vode u zakonodavnom odboru o novom načinu oporezovanja naročito oporezovanje zemljoradnje, pretresala je glavna uprava to pitanje, pak se potpuno saglasila sa rezolucijom Kongresa glavnog zadružnog Saveza Kraljevine S. H. S., koji je održavan u Beogradu 11. travnja o. g. i koji je stao na posve ispravno gledište, da se porezna stopa ne smije uzeti prema pri-

hodima jedne godine, već da je najbolje, da se porezna stopa odredi prema katastralnom čistom prihodu tamo, gdje kataster opstoji, a gdje kataster ne opstoji, da se takav bar privremeno uredi.

Glavna uprava J. Š. U. donjela još nadopunu toj rezoluciji naime, da se klasifikacija zemljišta (gdje kataster postoji) ispravi, jer dosadnja klasifikacija ne odgovara faktičnoj vrijednosti zemljišta odnosno njezinog čistog prihoda.

Kako je glavna uprava J. Š. U. dobila nacrt zakona o Privrednom Savjetu, to je uzela u debatu takodjer i ustanove toga zakona naročito članova, u kojim se nabrajaju društva i korporacije, koja šalju svoje delegate u Privredni Savjet, a u kojima članovima nije predviđeno Jugoslovensko Šumarsko Uдруženje.

Odmah je sa sjednice poslana g. Ministru Trgovine i Industrije predstavka, u kojoj se temeljito obrazložila potreba, da J. Š. U. bude zastupano po svojim delegatima u Privrednom Savjetu, te se tražilo od g. Ministra, da nacrt zakona u tome smislu nadopuni.

Osim toga je zamoljen i g. Ministar Šuma i Rudnika, da ovu predstavku upućenu g. Ministru Trgovine i Industrije odlučno podupre, kako ne bi u Privrednom Savjetu o šumarskim pitanjima davali mišljenje nestručnjaci, t. j. nešumari.

Povodom dopisa generalne direkcije katastra upravljenog Uдруženju, u kojem daje na znanje, da je glavni odbor za državni premijer donio odluku, da se inženjerima-šumarima ne izdaju ovlaštenja za vršenje geometarske prakse, zaključila je glavna uprava, da se protiv te odluke uloži najenergičniji protest i da se poduzmu potrebiti koraci, kako bi se inženjerima-šumarima njihova prava u tom pravcu osigurala.

Obzirom na štampanje Spomen-knjige kao i na pripreme radove za održanje ovogodišnjeg Kongresa, a tim u vezi i proslave 50-godišnjice udruženja zaključeno je, da se ovogodišnji Kongres održi 10. i narednih dana mjeseca oktobra u Zagrebu.

Detaljan raspored o samom Kongresu donjet ćemo sa pozivom na Kongres.

Kako je naše Uдруženje dobilo od Čehoslovačkog Šumarskog Uдруženja poziv na njihovu glavnu skupštinu, koja se održaje 6.—9. augusta u Bansknoj Štiavnici, zaključeno je, da se kao naši delegati na taj Kongres izašalju tajnik Ivan Čević i član glavne Uprave Josip Grünwald.

Za članove Uдруženja primljeni su i to:

Za redovite članove: Ing. Dane Konjar, Sarajevo; Ignac Močnik, Hvar; Arif Arslanagić, Foča; Zvonimir Satler, Ljubljana; Karlo Zloh, Leskovac; Ing. Valentin Šacki, Skopje; Josip Pšorn, Makarska; Bogomir Jelinek, Drvar; Mustafa Fetali Agić, Ilidža.

Za članove pomažaće: Strahinja Ivanović, Beograd; Matija Šprah, Rudno polje.

Naredna sjednica glavne uprave održati će se početkom septembra u Viakovcima.

Tajništvo.

Poziv članovima. Pozivaju se svi članovi, koji žele pred skupštinu iznijeti kakove predloge, da to učine što ranije, da se odnosi predlozi mogu poslati nadležnoj sekciji rada na proučavanje.

ИСКАЗ УПЛАТА РЕДОВИТИХ ЧЛАНОВА ЗА МЈЕСЕЦ ЈУНИ ГОД. 1926.

Инг. Василије Полперов, Биоград н/м. Дин 50 за год. (1926.); Инг. Стеван Ивановић, Нова ул. 56 Осијек I. Дин 100 за год. (1926.—1927.); Богомир Јелинек, Дрвар, Дин 50 за год. (1926.); Инг. Теодор Спиевак, Олово, Дин 200 за год. (1926. и пол 1930.); Јурај Петрак, Кутина, Дин 100 за год. (1925.—1926.); Инг. Михајло Бранковић, Нови Сад, Дин 50 за год. (1926.); Дивјак Мане, Београд, Дин 100 за год. (1927.—1928). Инг. Борислав Николић, Врање Дин 50 за год. (1926.); Ферјанчић Фердо Крањ, Дин 50 за год. (1926.); Владимир Ферљан, Теслић, Дин 50 за год. (1926.); Анте Баличевић, Карловац, Дин 50 за год. (1926.); Јарослав Кибић, Стари трг (Рокек), Дин 25 за год. (1926.); Карло Злох, Лесковац, Дин 50 за год. (1926.); Др. Миливоје Васић, Београд, Дин 100 за год. (1925.—1926.); Душан Чивша Бусовача, Дин 59 за год. (1925. и пол 9. 1926.); Славољуб Илић, Београд, Дин 50 за год. (1926.); Инг. Фердо Хол, Сарајево, Дин 50 за год. (1926.); Милан Дудуковић, Дудуковићи, Дин 50 за год. (1926.); Здравко Јербић, Н. Градишка Дин 50 за год. (1926.); Милошевић Анте, Сенковац, Дин 50 за год. (1926.); Милан Ђатовић, Теслић, Дин 130 за год. (1924. до 1926.); Инг. Рудолф Пипаи, Чазма, Дин 50 за год. (1926.).

ИСКАЗ УПЛАТА ПРЕТПЛАТНИКА ЗА МЈЕСЕЦ ЈУНИ 1926.

Среско поглав. Бањалука, Дин 350 за год. (1922.—1925.); Биндер и Полган, Земун, Дин 120 за год. (1926.); Шумска управа Битољ, Дин 100 за год. (1926.); Среско Погл. Дувно, Дин 350 за год. (1922.—1925.); Шумска управа, Кос. Митровица, Дин 400 за год. (1922.—1/2 1926.); Шумска управа, Бевђелија, Дин 170 за год. (1925.—1926.); Шумарска школа Сарајево Дин 100 за год. (1926.); Погл. среза Бијељина, Дин 100 за год. (1926.).

УРЛАТА ПОМАГАЧА ЗА МЈЕСЕЦ ЈУНИ 1926.

А. Проскура, Београд Дин 25 за год. (1926.); Јосип Катић, Загреб, Дин 30 за год. (1926.); Новак Виктор, Загреб, Дин 50 за год. (1925.—1926.); Коджић Никола, Загреб, Дин 50 за год. (1925.—1926.); Шкопац Крунослав, Загреб, Дин 25 за год. (1926.).

Vijesti

Deputati šumarskih činovnika. Na osnovu rešenja Ministarskog Saveta, donetog u saglasnosti sa Finansijskim Odborom Narodne Skupštine, Generalna Direkcija Državnog Računovodstva propisala je »Pravilnik o naročitim dodacima na platu, u novcu ili naturi, državnim službenicima građanskog reda, saobrazno propisu člana 40 Zakona o činovnicima«.

Na osnovu toga Pravilnika svi državni službenici šumarskog resora dobijaju besplatno:

činovnici po 27, zvaničnici 12. služitelji 6 kub. met. drva za ogrev godišnje.

Ako i koji od ovih državnih službenika uživa i stan u naturi besplatno, nema prava na prijem razlike stanarine po čl. 39. Zakona o činovnicima.

Ogrevna drva u naturi izdaju se umetrena u trima ravnomernim ratama četveromesečno unapred bez prava na naknadu dostave do stana.

U slučajevima, u kojima je iz opravdanih razloga nemoguće izdavanje овог dodatka u ogrevnom drvetu u naturi, dotični državni službenik dobija u место pripadajućih mu drva odgovarajuću вредност istih u gotovom novcu.

Državni službenici državnih ustanova, i to samo na terenu, dobijaju deputat u zemljištu (livada li oranica) i to: činovnici četiri hektara; zvaničnici dva hektara, služitelji i lučarski pomoćnici po jedan hektar.

Deputatno zemljište izdaje se onamo, где ga za tu svrhu ima. Uživatelj deputatnog zemljišta dužan je isto obradivati u sopstvenoj režiji. Izdavanje pod zakup u ma kom vidu ili na polovinu zabranjeno je.

Deputatna zemljišta izdaju se za jednu celu ekonomsku godinu, koja traje od 1. oktobra do 30. septembra iduće godine.

Kod premeštanja ovlašćenika iz jednog места u drugo ostaju isti u uživanju deputatnog zemljišta својег prvobitnog sedišta sve do konca odnosno ekonomske godine.

Penzionisani državni službenici, odnosno udova ili zakoniti nasljednici umrlih ovlašćenika ostaju u uživanju deputatnog zemljišta sve do konca odnosno ekonomske godine.

Činovnik Ministarstva Finansija, koji pored svoje redovne dužnosti врши послове Finansijskog Odbora Narodne Skupštine, primaće mesečno 600 dinara iz kredita »za sitne neimenovane potrebe«, čl. 26. Zakona o Državnom Računovodstvu u vezi čl. 16. Finansijskog Zakona za 1926.-27. godinu.

Личне вијести

ПОСТАВЉЕНИ СУ:

Ђорђевић Миливој, за геодету III. кат. 4. гр. при Дирекцији Шума у Алексинцу.
Ђулепа Мустафа, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Дирекцији Шума у Сарајеву.

Михаличск Никола, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Дир. Шума у Сарајеву.

Трифуновић Драгољуб, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Дир. Шума у Загребу.

Дивљак Душан, за геодету III. кат. 4. гр. при Дир. Шума у Чачку.

Ковачевић Бранислав, за админ. чиновника III. кат. 4. гр. при Ген. Дир. Шума.

Теришченко Стефан, за подшумара I. кат. 9. гр. при Шум. управи у Ивањици.

Голубовић Љубивој, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Шум. управи у Бања-Луци.

Јанковић Милош, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Дир. Шума у Алексинцу.

Видрих Павел, за подшумара III. кат. 2. гр. при Дир. Шума у Љубљани.

Јовановић Тихомир, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при Дир. Шума у Сарајеву.

Фај Јосип, за шум. саветника I. кат. 6 гр. и среског шум. референта у Вировитици.

Стојановић Ђорђе, полиц. писар у оставци за адм. чинов. III. кат. 5 гр. при шум. управи у Беранима.

Батак Милован, за геодету III. кат. 4. гр. при дир. шума у Чачку.

Жупан Јосип, за шум. инж. асистента I. кат. 9. гр. при дир. шума у Загребу.

УНАПРЕЂЕНИ СУ:

Тавчар Карло, за шум. надсаветника I. кат. 4. гр. код љубљанске области.

Стргар Будимир, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. и среског шум. референта у Писаровини.

Деренчин Златко, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. и шефа шум. управе у Броду.

Ференцић Андрија, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. и среског шум. референта у Пожеги.

Ференчић Стјепан, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. и таксатора дир. крижевачке И. О. у Беловару.

Беламарић Сава, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. код дир. шума петроварадинске И. О. у Ср. Митровици.

Жибрат Милан, за шум. саветника I. кат. 6. гр. и среског шум. референта у Врбовцу.

Новаковић Радован, за шум. саветника I. кат. 6 гр. и архивара дир. шума у Сарајеву.

Бенаковић Јосип, за шум. саветника I. кат. 6. гр. и среског шум. референта у Војнићу.

Амићић Вукашин, за шум. саветника I. кат. 6. гр. и среског шум. референта у Требињу.

Вајнер Милан, за шум. саветника I. кат. 6. гр. и среског шум. референта у Св. Иван Зелени.

Ковачевић Роко, за шум. саветника I. кат. 6. гр. и среског шум. референта у Сиску.

Дубравчић Венцеслав, за шум. надинж. I. кат. 7. гр. при шум. управи у Питомачи.

Буцалић Јанко, за шум. надинж. I. кат. 7. гр. при шум. управи у Бановој Јаруги.

Мук Валтер, за шум. инж. I. кат. 8. гр. при Дир. Шума оточке И. О. у Оточцу

Милић Гајо, за шум. инж. I. кат. 8. гр. при Дир. Шума слуњско-банских И. О. у Петрињи.

Рес-Коритић Владимир, за шум. инж. I. кат. 8. гр. при Дир. шума слуњско-банских И. О. у Петрињи.

Корошец Мијо, за шум. инж. I. кат. 8. гр. при шум. управи у Плетерници.

Вајзенцел Едуард, за шум. инж. I. кат. 8. гр. при шум. управи ђурђевачке И. О. у Рачи.

Бауер Лука, за господар. инж. I. кат. 8. гр. при дир. шума бродске И. О. у Винковцима.

Радојчић Светозар, за шум. надсаветника I. кат. 4. гр. при шум. управи у Каменици.

Креч Миливој, за шум. надсаветника I. кат. 6. гр. при Дир. ђурђевачке И. О. у Беловару.

Станојевић Павле, за шум. надсаветника I. кат. 4. гр. шум. управе у Купинову
Нешковић Боровоје, за шум. надсаветника I. кат. 4. гр. при дир. шума петроварадинске И. О. у Ср. Митровици.

Станић Јован, за шум. надсаветника I. кат. 4. гр. при дир. шума петроварадинске И. О. у Ср. Митровици.

Вајић Милан, за шум. надсаветника I. 5. гр. при дир. шума у Сарајеву.

Марек Јарослав, за шум. надсаветника I. кат. 5. гр. при дир. шума у Сарајеву

Бојић Стојко, та шум. надсаветника I. кат. 5. гр. при шум. управе у Кључу.

Премужић Анте, за инспектора I. кат. 5. гр. при ген. дир. шума.

Гашић Ђуро, за шум. надофицијала III. кат. 1. гр. при Дир. шума у Винковцима.

ПРЕМЕШТЕНИ СУ :

Поповић Павле, подшумар III. кат. 3. гр. из Лесковца шум. управе гор. Милановац.

Маруци Иван, окружни шумар I. кат. 4. гр. од ген. Дир. шума за шефа шум. управе у Куманову.

Давидовић Миленко, админ. чиновник III. кат. 4. гр. од шум. управе Дирекције шума у Чачку.

Жикић Момчило, адм. чинов. III. кат. 4. гр. од шум. управе дир. шума у Загреб.

Најхолд Божидар, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Чабра за срез шум. референт. у Писаровини.

Храниловић Дане, шум. инж. I. кат. 8. гр. из Дубице за шефа шум. управе у Капела Батрини.

Травирка Винко, шум. саветник I. кат. 5. гр. из Цеља за срез шум. референта код Мариборске области.

Сеферовић Саид, шум. инж. I. кат. 8. гр. из Отока шум. управе у Слатину.

Јеленчић Владислав, шум. инж. пристав I. кат. 9. гр. из Трњања шум. управе у Оток.

Џенић Антун, шум. инж. асистент од дир. шума бродске И. О. за шефа шум. управе у Трњанима.

Зечевић Владимир, шум. инж. I. кат. 8. гр. из Рогатице за срез шум. референта у Маглају.

Хипш Богољуб, шумар, II. кат. 4. гр. из Маглаја шум. управе у Возући.

Пеичић Виктор, шум. надсаветник I. кат. 5. гр. од дир. шума градишке И. О. дирекције шума у Загреб.

Сајдл Оскар, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Плашког за таксатора дир. шума огулинске И. О.

Ерваћанин Милош, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Чазме за шефа шум. управе у Дбунци.

Полферов Василије, дневничар из Биограда н/М. у срез Имотски.

Видмар Вилко, шум. надсаветник I. кат. 5. гр. из Капеле-Батрине дир. градишке И. О. у Н. Градишку.

Вучетић Сава, инспектор I. кат. 4. гр. од Генералне Дир. шума, Дирекције шума у Чачак.

Балић Иван, шум. надсаветник I. кат. 5. гр. од шум. управе дир. шума бродске И. О. у Винковцима.

Шокчевић Ђуро, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Куманова за шефа шум. управе у Винковцима.

- КаудеАлфонс**, шумарс. саветник I. кат. 3. гр. из Цирквенице за шефа инспектората са пошумљавање крша и уређење бујица у Сењу.
- Ракијаши Танасије**, шум. надофицијал III. кат. 3. гр. из Беловара среском поглавару у Копривници.
- Станисављевић Крешимир**, шум. саветник I. кат. 6. гр. од осјечке области за шефа шум. управе у Кореници.
- Кароп Карло**, начелник из ген. дирек. шума за директора дир. шума у Бањој-Луци.
- Прпић Петар**, дир. I. кат. 3. гр. из Винковаца за директора дирекције шума оточке И. О. у Оточу.
- Хавличек Александар**, дир. I. кат. 3. гр. са Сушака за обласног шум. референта дубровачке области у Дубровнику.
- Пећина Миховил**, дир. I. кат. 4. гр. из Оточца за дир. шума на Сушаку.
- Ванчетовић Живојин**, уодшумар I. кат. 9. гр. из Скопља шум. управи у Београду.
- Атијас Јаков**, шумарник II. кат. 4. гр. из Грачанице среском поглаварству у Цазин.
- Милковић Иван**, шум. надсаветник I. кат. 5. гр. из Беловара за шефа шум. управе у Делиблату.
- Грбац Иван**, шум. надсаветник I. кат. 5. гр. из Фојнице за срез. шум. референта у Вишеград.
- Шрајбер Леополд**, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Бихача за срез. шум. референта у Коњиц.
- Бем Виктор**, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Голе за шефа шум. управе Јаминске у Моровићу.
- Бамбуловић Петар**, шум. саветник I. кат. 6. гр. из Турбета за шефа шум. управе у Требиње.
- Дубравчић Иван**, шум. акцесиста III. кат. 1. гр. од дир. шума оточке И. О. дир. шума на Сушаку.
- Остовић Мато**, шум. официјал III. кат. 1. гр. од дир. шума оточке И. О. дир. шума на Сушаку.
- Брајдић Фердо**, шум. надинж. I. кат. 7. гр. од дир. шума огулинске И. О. за шефа шум. управе у Нијемцима.
- Пајц Мишо**, шум. пнж. пристав I. кат. 9. гр. из Нијемаца дир. шума у Винковцима.
- Ђурековић Матија**, шум. пнж. I. кат. 8. гр. из Јастребарског среском поглавару у Пожеги.
- Новаковић Светозар**, секретар дир. шума у Чачку I. кат. 8. гр. за шум. референта дир. шума у Чачку.
- Секулић Петар**, подшумар II. кат. 4. гр. из Св. Рока за шефа шум. управе у Чачку.
- Аячић Симо**, шумар III. кат. 2. гр. из Јајца шум. управи у Приједору.
- Винш Виктор**, подшумар III. кат. 3. гр. из Приједора за срез шум. референта у Јајцу.

УМИРОВЉЕНИ СУ:

- Чебинац Звездан**, инсп. ген. дир. шума у Београду.
- Стргар Будимир**, шум. саветник I. кат. 6. гр. у Писаровини.
- Гвозденоћ Маринко**, шумар. II. кат. 4. гр. у Менидовићу.
- Бранковић Стеван**, подшумар IV. кат. 5. гр. у Куманову.

Дубравчић Иван, шум. акцесиста III. кат. 1. гр. на Сушаку.
 Остовић Мато, шум. официјал III. кат. 1. гр. на Сушаку.
 Ракијаш Танасије, шум. надофицијал III. кат. 1. гр. у Копривници.
 Црепић Алберт, шум. акцесиста III. кат. 1. гр. у Бакову.
 Валтер Стјепан, шум. надофицијал III. кат. 1. гр. у Апатину.
 Гроспић Едуард, писар надофицијал III. кат. 1. гр. на Сушаку.
 оксимовић Коста, подшумар III. кат. 1. гр. у Аранђеловцу.

ИЗ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ОТПУШТЕН ЈЕ :

Фрковић Мијо, секретар Ген. дирекције шума у Београду.

НА СЛУЖБИ СЕ ЗАХВАЛИЛА :

Мунићки Јелена, писар друге класе 4. гр. генералне дирекције шума.

УКАЗОМ Њ. В. КРАЉА :

Указом Њ. В. Краља од 30. јуна 1926. бр. 26.332. стављен је ван сваке Указ од 23. марта 1925. год. којим је Милан М. Јовановић, начелник Генералне Дирекције Шума у пензији постављен за земаљског надсаветника I. кат. 3. гр. код обласног Великог жупана загребачке области у Загребу.

Обавјештење. Овај број Шумарскога Lista излази као д в о б р о ј (8 i 9) з а а у г у с т и с е п т е м б а р. То из разлога, јер је уредништво, управа lista као и управа Удружења тако запослена радом око Споменике и педесетогодишнице, да није могуће савладати још и рад око Шумарског Lista.

Број 10. (октобар) изаћи ће под крај септембра о. г. те донијети све прилоге за главну скупштину.

Уредништво Шумарског Lista.

ОГЛАС.

Код шumsке управе у Средњем продаваће се дана 21. августа у 10 сати пре подне путем јавне усмене и писмене дражбе 2000 кубних метара јелове и оморове градје која се налази на реконизационом објекту у Белим Водана.

Искљична цена изнаша 29 динара по кубном метру на пању.

Сваки нудиоц мора пре почетка дражбе положићу кауцију у износу 5.800 динара у новцу или вредносним папирима, који се прилажу код уговора са државом и таксену марку од 100 динара. Страни држављани полажу двоструку кауцију.

Досталас ће платити 6% од целокупне куповнине у фонд за пошумљивање и све трошкове расписа лцитације.

Писмене понуде са кауцијом и таксеном марком од 100 динара треба послати запечаћене најкасније до 10 сати 21. августа о. г. шумској управи у Средњем са ознаком на омоту: »Понуда на 2000 куб. метара у Белим Водана«.

Касније приспеле понуде и очитовања неће се уважити.

Свакоме је рефлектанту слободно дрво пре дражбе погледати, а увјети купње и продаје могу се сазнати код шумске управе у Средњем.

Министарство шума и Рудника бира слободно између усмених и писмених понуда и може све без навода разлога одбити.

До решења везани су нудиоци за своје понуде.

ШУМСКА УПРАВА.

ОГЛАС.

Код поглавару среза Бос. Крупског продаваће се у уторак 31. августа 1926. у 10 сати прије подне путем јавне усмене и писмене дражбе 39 лишових стабала са садржајем од 101'84 м³ техничког и 99'60 пр. м. огревног дрвета у шуми Рисовац и Грмеч пл.

Искљична цијена јест 236 (двистототридесет шест) динара по стаблу на пању.

Сваки нудиоц мора положити прије почетка дражбе вадити од 920'40 Дин. у готовом или у државним боновима. Страни поданици полажу двоструку вадити.

Писмене понуде са вадитијем и таксеном марком од 100 динара, треба послати запечаћене поглавару среза Бос.-Крупског и морају стићи најкасније до 31. августа о. г. у 10 сати са натписом »Понуда на 39 лишових стабала«.

Купац је дужан још поред куповне цијене 6% од цијеле куповнине у фонд за пошумљивање као и трошкове око расписа ове дражбе уплатити. Сваком рефлектанту је слободно стабла прије дражбе у шуми разгледати. Погодбе купње и продаје могу се за вријеме уредовних сати видети код овога уреда.

Министарство Шума и Рудника бира слободно између усмених и писмених понуда и може одбити све без навађања разлога.

Бос. Крупа, 17. VII. 1926.

Поглавара среза.

Broj 17.000.-1926.

KONKURS ZA IZBOR DRŽAVNIH PITOMACA PO ŠUMARSKOJ STRUČ.

Na osnovu rešenja Gospodina Ministra Šuma i Rudnika br. 34101. od 8. oktobra 1925. g. primiće se šest (6) pitomaca za izučavanje šumarskih nauka na domaćim šumarskim fakultetima Univerziteta u Zagrebu i Beogradu.

Prijave kandidata primaće se do kraja augusta meseca ove godine u kancelariji Generalne Direkcije Šuma Ministarstva Šuma i Rudnika (Miloša Velikog ul. br. 6.)

Kandidat mora imati ove uslove:

1. Da je podanik Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (dokaz uverenje Opštinskog Suda);

2. Da je položio maturu u gimnaziji ili realci sa vrlo dobrim uspjehom, tako da ima više odličnih i vrlo dobrih ocena bez i jedne dovoljne ili da je redovan slušalac fakulteta na domaćem univerzitetu (dokaz školska svedodžba);

3. Kod podjednakih uslova, podnešenih od strane prijavljenih kandidata za ovaj konkurs, prednost imaju ona lica, čiji su očevi činovnici, službenici ili penzioneri šumarske struke;

4. Dokaz da je dobrog vladanja;

5. Da je zdrav i bez ikakvih telesnih mana (dokaz lekarsko uverenje);

6. Da nije mlađi od 18 ni stariji od 25 godina (dokaz krštenica ili uverenje na osnovi ličnoga jamstva, ako se ne može pribaviti krštenica);

7. Odobrenje roditelja ili staraoca, potvrđenog policijskom vlašću, da kandidat može stupiti kao državni pitomac za izučavanje šumarskih nauka;

8. Pravo na konkurs imaju svi studenti domaćih univerziteta čiji roditelji, zadruge ili imanja ne plaćaju više od 20 Din. godišnje neposredne poreze. (Veličina neposrednog poreza dokazuje se jedino uverenjem finansijskih uprava, odnosno poreskih odeljenja. Takva uverenja važe samo za godinu dana.) Za decu aktivnih i penzionisanih činovnika i ostalih državnih službenika dovoljno je uverenje od poreskih vlasti.

Deca činovnika i penzionera 3., 2. i 1. grupe I. kategorije ne mogu biti stipendisti.

9. Izabrani pitomci imaju stipendiju po jednu hiljadu (1000) dinara mesečno, sem ferija: juli, august i septembar mesec, kada će im sledovati po šest stotina (600) dinara mesečno.

Bliže odredbe propisaće se ugovorom, koji će se zaključiti sa izabranim kandidatima.

Beograd,

GENERALNA DIREKCIJA ŠUMA.

Broj 4938-1926.

DRAŽBA HRASTOVIH I BUKOVIH STABALA U ŠUMI »PSUNJU« DNE 23. AUGUSTA 1926. GODINE.

Kr. Direkcija Šuma u Vinkovcima prodavati će na osnovi odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika od 20. juna 1926. broj 21284 dne 23. augusta 1926. godine u 11 sati prije podne javnom ofertalnom licitacijom hrastova i bukova stabla na panju na niže navedenim sečinama i to:

Kr. Šumska uprava	Naziv sečine	Grada		Gorivo		Procen- bena vrednost	Površina sečine	Udalje- nost
		hrast	bukva	hrast	bukva			
		m ³						
Nova	Psunj južni dio	143.803	56.113	160.195	156.209	41,857.165	20.64·8	do stanice Medare- Dragalić 12
Gradiška	Psunj sever. dio	34.844	105.661	36.119	220.115	25,505.406	20.62·3	do stanice Okučani 16

1. Ponudjači imaju podneti najkasnije do 10 sati dana licitacije vadium kod blagajnice kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima u iznosu od 5% (pet) od procenbene vrednosti.

Revers o položenom vadiumu, svedočanstvo o nadmetačkoj sposobnosti, te uverenje, da su radnju prijavili poreskim vlastima i platili porez za tekuće tromesečje, imaju takodjer do 10 sati dana licitacije predati predsedniku komisije za održavanje licitacije kod kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima.

2. Nakon toga, između 10 i 11 sati prije podne dana licitacije, predaju ponudjači komisiji pismene oferte, koji moraju biti sa 100 Dinara taksirani u valjano zapečaćenom omotu.

Na omotu ponude ima biti jasno ispisano:

„Ponuda od ponudjača N. N. za sečine u šumi »Psunju« . . . . dio.«

Ponuda ima da sadrži:

a) Ime i prezime, zanimanje i boravište nudioca, te njegov vlastoručni potpis i očitovanje, da je samostalan ili kad nudi koja firma, njezino ime i njezin potpuni potpis prema upisu u trgovačkom registru i mjesto, gde joj je sedište;

b) ime prodajnog objekta za koji se natječe sa točnom oznakom brojkama i slovima ponudjene svote u Dinarima čiji kurs će se utvrditi na dan licitacije prema zvaničnim podacima Ministarstva Finansija, kojima se regulišu državne isplate u stranim monetama za odnosno razdoblje.

U ponudi mora nudioc izričito da izjavi, da su mu svi uslovi prodaje kao i ugovora dobro poznati i da ih u cjelosti usvaja.

Licitacija počinje u 11 sati.

Telegrafske ponude ili one koje ne odgovaraju uslovima licitacije ne uzimaju se u obzir.

3. Kupovina uplaćuje se kod blagajnice Kr. Direkcije Šuma u Vinkovcima u 28 anticipativnih polugodišnjih obroka, koji će biti jednaki u onom slučaju, ako kurs Dinara za čitavog trajanja ugovora ostane nepromjenjen, kao na dan licitacije.

S promjenom kursa Dinara spram švicarskog franka mjenjaju se i visine dospjelih obroka kupovine osim prvog obroka.

Za slučaj, da se tečajem trajanja ugovora uvede zlatna valuta, vršiti će se naplaćivanje kupovine u zlatnom dinaru prema omjeru vrednosti sadašnjeg i budućeg zlatnog dinara.

Osim kupovine dužan je kupac platiti sve pravne pristojbe koje proističu iz ovoga ugovora te na iznos svakog obroka 8.2 posto u ime raznih doprinosa.

Rokovi kao i visina pojedinih uplata regulisani su u čl. 19. Ugovora.

4. Rok za izradu drveta i izvoz robe traje do konca septembra 1941. (četрдесет прве) године.

Red sječa regulisan je за сваки поједини објект нарочитим сјечним редом, који је саставни дио уговора.

5. Сви подробнији услови лeитације и услови уговора могу се сазнати за уредовног времена код кр. Дирекције Шума у Винковцима те кр. Шумске управе у Новој Градишћи.

Винковци, дне 18. јула 1926. године.

КР. ДИРЕКЦИЈА ШУМА.

МИНИСТАРСТВО ШУМА И РУДНИКА

Краљ. С. Х. С.

Генерална Дирекција Шума

Број: 44.825 ад.

ОГЛАС

о закупу постројења за добаву и прераду дрвета Шумско-Индустријског Предузећа Добрљин Дрвар (ШИПАД) и о продаји дрва.

Министар Шума и Рудника као заступник државног ерара Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који је власник свих акција Шумско-Индустријског Предузећа Добрљин Дрвар А. Д. (Шипада) одређује на основу овлаштења Министарског Савета од 15. децембра 1925. код Министарства Шума и Рудника у Београду на дан 15. септембра 1926. год. јавну оферталну лицитацију:

1. за закуп свих постројења Шумско-Индустријског Предузећа Добрљин Дрвар а. д. која служе за шумски посао и прераду дрвета те омогућују шумски рад а што је све напоменуто у исказу, који је саставни део услова за уговор,

2. за пропају четињастог дрвета у државним шумским комплексима: Грмеч, Рисовац, Клековача, Овчара, Плива, Јањ, Малован Кујача, Старетина, Шатор и Једовник са дрвном масом од 9,000.000 кубика четињастих а осим тога и племенитих листача, које се нађу у појединим сециштима.

Код лицитације могу учествовати само они, који су по закону овлаштени да углављују уговоре и нису у време лицитације дужници државног ерара Краљевине С. Х. С., надаље који нису због кршења уговора или из којег другог разлога искључени од ерарских предузећа и нису у спору са државним ераром.

Вадиј за учествовање код лицитације изнаша 3,000.000 (три милиона динара) у готовом новцу.

Примају се само писмене понуде које гласе на закупнину објеката и на купњу дрвета из свих шумских подручја наведених под тачком 2. које морају приспети Министарству Шума и Рудника у Београду до 15. септембра 1926. године до 10 сати пре подне.

Неће се уважити понуде, које доцније стигну, затим телеграфске понуде, накнадне понуде и очитовања.

Закупни и експлоатациони уговор трајаће по 50 година.

Понудити треба:

- ад 1. годишњу закупнину у златним динарима,
 ад 2. шумску таксу у шуми на пању у златним динарима :
- а) по једном кубику четињастог техничког дрвета,
  - б) по „ „ буковог техничког дрвета,
  - ц) по „ „ племенитог техничког дрвета,
  - д) по „ „ јаворовог и јасеновог шареног дрвета,
  - е) по „ просторном метру лиснатих огревних дрва.

Аванси на куповину и на приносе за пошумљавање као што и све своте које резултирају из обрачуна, надаље оброци на закупнину плаћаће се у динарима на бази течаја, којег ће динар имати на дан доспјелости плаћања према течају на Београдској Берзи, односно под увјетима, који су напосе наведени у условима уговора.

Понуда има да садржи :

а) Име и презиме затим занимање и боравиште нудиоца те његов својеручни потпис и очитовање, да је самосталан или када нуди која фирма, њезино име и њезин потпун потпис према упису у трговачком регистру и место, где јој је седиште.

б) очитовање, да је нудиоц посвема упућен односно да познаје све услове у да им се безусловно подвргава. Свака понуда мора бити таксирана са 100 (сто) динара. Офертална лицитација извршиће се на основи чл. 90, 91, 92 и 93 закона о Државном Рачуноводству.

Вадиј ће се нудиоцу, који је постао досталцем урачунати у кауцију коју треба да дадне према условима закупног и експлоатационог уговора односно ће му се вратити чим докаже да је кауцију положио у вредносним хартијама, који се примају при склапању уговора с државом, а осталима ће се вадиј вратити на њихов трошак и погибел, чим буду решене понуде што су стигле. Министарство Шума и Рудника не прима никакву обавезу о укамаћивању вадија које ће нудиоци положити код Народне Банке.

Понуде ваља добро запечатити а да се пречи отварање пре времена ваља на њих споља ставити натпис : „Оферта за закуп шипада и за купњу дрвета“ са адресом Министарства Шума и Рудника у Београду.

Обавештења се на захтев дају колико је то допуштено код Одељења за Босну и Херцеговину Генералне Гирдкције Шума у Београду. Тамо се могу почам од 15. јула ове године купити потпуни услови лицитације и услови уговора скупа са списком о закупним предметима по цени од 500 (пет стотина) динара по комаду.

Рефлектантима је дозвољено да пре лицитације разгледају предмете закупа и шумска подручја уз легитимације, које издаје Министарство Шума и Рудника.

Министар Шума и Рудника придржаје си изреком право да по свом расуђењу без обзира на то, колика је која понуда за купњу и за закуп, слободно бира између приспелих понуда или да све понуде одбаци а да не спомиње разлоге.

Београд, 9. јула 1926. године.

Министар Шума и Рудника :

Др. Ник. Никић, с. р.

Našička tvornica tanina i paropila d. d.

Centrala

ZAGREB

Mažuranićev trg 23.

Parne pilane: Sušine-Gjurgjenovac, Ljeskovica, Andrijevi, Podgradci i Karlovac.

Tvornica tanina, parketa, bačava, pokućstva
u Sušine-Gjurgjenovcu, **tvornica škatulja i ljupljene**
robe u Podgradcima, **Impregnacija drva**
u Karlovcu.

Drach Industrija drva d. d.

Središte : SISAK

Podružnica : VIROVITICA

Pilana: Caprag i Virovitički Antunovac

Telefon : Sisak broj 14

Telefon Virovitica broj 15

**Proizvodnja svakovrsnog hrastovog, bukovog,
jasenovog i brestovog materijala, gradje za
željeznice i dužica.**

Šumska Industrija

Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ul. 1

ZAGREB

Telefon broj 47

Parna pilana u Turopolju.

Export najfinije hrastovine. Na skladištu ima velike količine potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

UTEMELJENO GODINE 1860.

Jasenovu piljenu robu,

najbolje bijele i žilave kvalitete, bez raspuklina i inih pogrešaka, koja leži na skladištu najmanje 4 godine, dugačku 4 metra i preko toga, debelu 70—120 mm., izrezanu od stabala posve čistih od grana i debelih barem 40 cm. kupujemo u svakoj količini. Ponude u dolarskoj valuti, postavno na njemačku granicu, neka se šalju na adresu:

Karl Wissmann, Holzgrosshandlung

Ludwigshafen am Rhein.

Filialen in Düsseldorf und Amsterdam.

KRNDIJA

**gospodarska i šumska industrija dion. društvo
u Zagrebu**

Uprava gospodarstva i šumarstva:

Našice, Slavonija

Proizvodi i eksportira svekolike gospodarske i šumske proizvode.

LOVAČKE PUŠKE

najfinije izrade, dvocjevke, risanice, trocjevke, automatske pištolje, revolvare, flobert puške, municiju i pribor dobavlja

SLOVENSKA TVORNICA OROŽJA

ZALOGA P. WERNIG BOROVLJE, DR. Z. O. Z.

RADOVLJICA (SLOVENIJA)

Izvanredno snižene cijene.

„SLAVEKS“

dion. dr. za šumsku industriju, Zagreb.

Proizvada i eksportira : Rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće sa pilane Brod n./S. Parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane Pakrac.

„SLAVEKS“

**société anonyme d'exploitation forestière,
Zagreb.**

Produit et exporte : Sciage Chêne, de meilleure qualité de Slavonië de sa scierie de Brod s./S. Sciage Hêtre de la célèbre provenance de Pakrac de sa scierie de Pakrac (Slavonië) Etuvagé égal. Usine de talons en bois de Hêtre.

Vrlo poznata

tr u š n i c a

**Jul. Stainer, Wienerneustadt,
Austrija**

razašilje u najboljoj vrsnoći i
najvećoj klijavosti sve vrsti

šumskog sjemenja

sa zajamčenim porijeklom, kao jele, bijelog
i crnog bora i t. d. iz Jugoslavije.

Cijenici se šalju na zahtjev.

Adresa za brzojave :

Samenstainer, Wienerneustadt.

Dioničarsko društvo za eksploataciju drva

Zagreb, Trg N br. 3.

Telefon 16-34, 12-38

Brzjavlj: „EXPLOITAT“

Parna pilana i tvornica parketa
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Prodajni ured BANJA-LUKA

Proizvadj i eksportira:

hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu gradju, go-
rivo drvo te parkete

Société Anonyme d'Exploitation forestière

Zagreb, Trg N br. 3.

Téléphone 16-34, 12-38

Télégrammes : „EXPLOITAT“

Scierie à vapeur et fabrique de
parquets VIROVITICA, KRUŠEVAC

Bureau de vente BANJA-LUKA

Produit et exporte:

matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre ma-
tériiaux de construction, maté-
riiaux sciés et bois pour chau-
ffage et parquets.

KR. PRODAJA BARUTA
INDUSTRIJA ORUŽJA

BOROVNIK i VRBANIĆ ZAGREB

Jurišićeva ul. 9.

Prodaja svakovrsnog
oružja, municije
lovačkih po-
trepština.

Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u
puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora
Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach).

Prodaja na veliko i na malo.

Što nezaš pitaj Univerzalni informativni Biro „**ARGUS**“
Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25 **Beograd** (Pasaž Akademije Nauka)

Knjižnica Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja

Dosada izašla izdanja:

- Br. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarstva“ . Din 10.—
Br. 2. Perušić: „Krajiške Imovne Općine“ . . . Din 10.—
Br. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у
Македонији“ . . . . . Дин 15.—
Br. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređi-
vanje šuma . . . Din 20.—
-

U nakladi Jug. Šum. Udruženja štampano:

- Угреновић: „Закон о шумама“ . . . . . Дин 20.—
Ugrenović: Šumarsko-politička osnovica Zakona
o šumama“ . . . . . Din 30.—
Ružić: „Zakon o šumama“ . . . . . Din 50.—
„Gozdarstvo v Sloveniji“, za članove . . . . . Din 30.—
za nečlanove . . . . . Din 45.—
Levaković: „Dendrometrija“ (za djake 70 Din)
za članove . . . . . Din 78.—
za nečlanove . . . . . Din 100.—
Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma“ (za djake
70 Din) za članove . . . . . Din 78.—
za nečlanove . . . . . Din 100.—
-

**Knjige se naručuju kod „Jugoslovenskog Šumarskog
Udruženja“, Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2. ::**

Штампарија
Главног Савеза Српских Земљорадничких Задруга
у Загребу

Бранко Милетић, Боговићева 7.